

AALBORG UNIVERSITET

KANDIDATSPECIALE I SOCIALT ARBEJDE
INSTITUT FOR SOCIOLOGI OG SOCIALT ARBEJDE
AALBORG UNIVERSITET
3. JANUAR 2024

**DET SOCIALE ARBEJDES MØDE MED LGBT+ PERSONER I MISTRIVSEL: EN
TVÆRNATIONAL, KOMPARATIV UNDERSØGELSE MELLEM DANMARK OG
BANGLADESH**

SPECIALE UDARBEJDET AF MOHONA BHUYAN
MED VEJLEDER INGER GLAVIND BO
ANSLAG MED MELLEMRUM: 110.292

TAK

Tak til Chanette, Klavs, Julie, Rahat, Sadia og Shahanaj for at være fundamentet for mit speciale. Tak fordi, at jeg måtte lade mig inspirere af jeres lidenskab, empati og integritet.

Tak til Inger for hendes ærlighed som vejleder.

Tak til min familie for deres kærlige støtte.

Tak til Ziggy for utallige senaftener med samtaler, refleksioner og åbenbaringer.

ABSTRACT

This dissertation attempted to obtain a deeper understanding of the approaches used by social workers in their meeting with LGBT+ persons in distress. This is researched in a cross-national comparative perspective between social workers in Denmark and Bangladesh. The method used was semi-structured interviews with a post-structuralist ontology and a social constructionist epistemology. Qualitative data was analysed via thematic analysis, which conceptualized themes in data from three participants from a communal institution in Denmark and three participants from an NGO in Bangladesh. Prevailing themes were ‘safety in community’, ‘resources’, ‘language use’, ‘multidimensionality and representation’, and ‘bridgebuilding’. The findings of the study indicate that social workers in both countries emphasize the establishment of safe spaces, herein creating a community for LGBT+ people to feel less distressed. However, issues faced by the social workers’ LGBT+ clients differ vastly, to which the Danish social workers understand to use correct pronouns to acknowledge their client’s identity, centralize their client’s self-determination in the development of social, cultural, and creative skills, and utilise further protection toward LGBT+ clients with a conservative ethnic background. Differently, the Bangladeshi social workers mediate in disputes of inheritance, lack access to mental health counselling in relation to empathizing with their LGBT+ clients’ distress, and must navigate a political climate of anti-LGBT+ discourse. To this, Danish social workers can take initiatives to incorporate training in cultural competence and practice-based knowledge from other cultures to address intersecting identity categories, whereas Bangladeshi social workers can take initiatives to create better access to mental health counselling for themselves and a comprehensive awareness-raising platform towards members of civil society that adhere to anti-LGBT+ notions.

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING.....	6
BAGGRUND	6
DEFINITION AF SPECIALETS SOCIALE PROBLEM.....	7
PROBLEMSTILLING.....	7
<i>Problemformulering.....</i>	7
<i>Underspørgsmål</i>	7
BEGREBSAFKLARING	8
SPECIALETS STRUKTUR	10
LITTERATURGENNEMGANG.....	10
GLOBAL KORTLÆGNING	10
VIDEN FRA TVÆR-NATIONALE PERSPEKTIVER.....	11
DANSK KONTEKST AF DET SOCIALE ARBEJDE MED LGBT+ PERSONER.....	12
<i>Etniske minoriteter og den tredobbelte minoritet.....</i>	13
<i>Voksende systematisk viden, kortlægning og initiativer</i>	14
KONTEKST AF DET SOCIALE ARBEJDE MED LGBT+ PERSONER: BANGLADESH	16
<i>Kriminalisering af homoseksualitet</i>	16
<i>Transkønnede personer</i>	17
<i>Anerkendelse af det sociale arbejdes praksis</i>	18
OPSUMMERING	19
RELEVANS AF SPECIALET	20
VIDENSKABSTEORI	20
EN POST-STRUKTURALISTISK ONTOLOGI	20
EN SOCIALKONSTRUKTIVISTISK EPISTEMOLOGI	21
ERVING GOFFMANS STIGMA.....	21
PIERRE BOURDIEUS SOCIALE STRUKTURER	22
<i>Symbolsk vold</i>	22
<i>Habitus.....</i>	22
<i>Kapital.....</i>	23
KULTUREL KOMPETENCE OG KIMBERLE CRENSHAW'S INTERSEKTIONALITET	23
METODE	24
KOMPARATIVT TVÆR-NATIONALT DESIGN	24
REKRUTTERING AF INFORMANTER	25
<i>DANMARK: UNGECENTRET SKANDERBORGVEJ.....</i>	25
<i>BANGLADESH: BANDHU SOCIAL WELFARE SOCIETY</i>	26
SEMI-STRUKTUREREDE INTERVIEWS	27
TRANSSKRIBERING.....	27
ANALYSESTRATEGI.....	27
TEMATISK ANALYSE	27
ETIK.....	28
REFLEKSIVITET.....	28
ANALYSE	28
OVERBLIK	28
TEMA 1 TRYGHED I FÆLLESSKABET	30
<i>Delkonklusion.....</i>	33
TEMA 2 RESSOURCER	34
<i>Delkonklusion.....</i>	37
TEMA 3 SPROGBRUG.....	38

<i>Delkonklusion</i>	45
TEMA 4 MULTIDIMENSIONALITET OG REPRÆSENTATION	45
<i>Delkonklusion</i>	50
TEMA 5 BROBYGNING	50
<i>Delkonklusion</i>	54
DISKUSSION	54
RESULTATER	54
SVAGHEDER OG STYRKER.....	56
KONKLUSION	57
REFERENCER	59
BILAG A: SAMTYKKEERKLÆRING PÅ ENGELSK	65
BILAG B: SAMTYKKEERKLÆRING PÅ DANSK	68

INDLEDNING

BAGGRUND

Eksisterende litteratur viser, at tværnational komparativ forskning i det sociale arbejde med LGBTQ+ personer vokser (Worthen, Lingardi, & Caristo, 2017). Dog er litteraturen begrænset i dens fokus på europæiske lande eller sammenligning af lande fra forskellige kontinenter, men med lignende vest-centrerede regimer (Shardlow & Härmäläinen, 2015; Härmäläinen, 2013; Bartley & Beddoe, 2017; Bayrakdar & King, 2023; Baiocco, et al., 2021).

Worthen, Lingardi & Caristo (2017) foreslår, at ny tværnational komparativ forskning i socialt arbejde bør afprøve forskellige kombinationer af kontinenter af til sammenligning, da dette kan bidrage til en mere forskelligartet og generaliserbar forståelse af det sociale arbejde med LGBTQ+ personer. Ny forskning bør således involvere lande og/eller samfund som varierer væsentligt fra hinanden, kulturelt og regimemæssigt. Af dette udforsker dette speciale socialarbejderes tilgange til bekæmpelse af mistriksel hos LGBTQ+ personer i et tværnationalt komparativt syn på Danmark og Bangladesh.

Danmark er set som en forgænger, kendt som det første land i verden med mulighed for registreret partnerskab fra år 1989, og landets love læner sig positivt til adoption for homoseksuelle par, støtte til transkønnede og muligheden for juridisk kønsskifte (Anderson, 2014; Transportministeriet, 2022; Miljø- og Fødevareministeriet, 2020). Danmark er en velfærdsstat, som aktivt promoverer LGBTQ+ rettigheder med handleplaner og indsatser rettet mod forbedring af mistriksel i LGBTQ+ personer, herunder med fokus på sociokulturelle faktorer (Worthen, Lingardi, & Caristo, 2017; Christensen, Nielsen, Svaneberg, & Skovlund, u.å.).

Bangladesh er et land, der i den seneste tid har oplevet en rejsning i religiøse konflikter, og dertil også en forstærket konservativ samfundsnorm (Hossain & Ferdous, 2020; Worthen, Lingardi, & Caristo, 2017; Aamundsen, 2018). I lighed med 68 andre lande kriminaliseres homoseksualitet i Bangladesh (Wareham, 2023). Dette i en kontekst af en væsentlig progressiv NGO-kultur, som forsøger at forbedre livsvilkår for LGBTQ+ personer (Human Rights Watch, 2022). Forskellen mellem Danmark og Bangladesh i dets LGBTQ+ love kan fungere som et fundament for dette speciale.

I specialet undersøges forskelle og ligheder mellem danske og bangladeshiske socialarbejdere tilgange til LGBT+ personer i mistrivsel. I forbindelse med denne undersøgelse er der blevet foretaget semi-strukturerede interviews med seks informanter fra den kommunale indsats Ungecentret Skanderborgvej i Aarhus, Danmark, samt udviklingsorganisationen Bandhu Social Welfare Society i Dhaka, Bangladesh. Specialet har en poststrukturalistisk ontologi og en socialkonstruktivistisk epistemologi. Analysedelen er udarbejdet via tematisk analyse. Ved at sammenligne to socioøkonomiske forskellige lande kan specialet bidrage til faglitteraturens tværnationale forskning inden for det socialfaglige arbejde med LGBT+ personer. Mere forskning inden for LGBT+ specifikke problemstillinger kan øge forståelsen for, hvordan man effektiviserer de trivselsrelaterede tiltag i LGBT+ miljøer i forskellige lande/kulturer.

DEFINITION AF SPECIALETS SOCIALE PROBLEM

Det sociale problem i opgaven er taget ud fra Nancy Frasers teori om ret til deltagelse i samfundet. Fraser nævner, at der kan observeres institutionelle mønstre af vold, svigt og undertrykkelse af individer i vores samfund, og dermed forhindres disse individers mulighed for deltagelse i samfundet (Fraser, 1998). Dette speciale kigger på, hvilken støtte LGBT+ personer får, og hvad det sociale arbejde kan gøre for at forbedre deres situation, således at de kan sikre deres ret til deltagelse i samfundet.

PROBLEMSTILLING

Problemformulering og underspørgsmål lyder således:

Problemformulering

Hvordan kan aktører i socialt arbejde i henholdsvis Danmark og Bangladesh effektivt støtte LGBT+ personer i mistrivsel?

Underspørgsmål

1. Hvilke udfordringer møder socialarbejdere i henholdsvis Danmark og Bangladesh inden for deres arbejde med LGBT+ personer?
2. Hvordan adskiller socialarbejdere i henholdsvis Danmark og Bangladesh sig fra hinanden i deres nuværende tilgang til støttee arbejde med LGBT+ personer?
3. Hvilke initiativer kan socialarbejdere i henholdsvis Danmark og Bangladesh tage i brug for at forbedre trivsel blandt LGBT+ personer?

BEGREBSAFKLARING

Brugergruppen i specialet kan omtales som blandt andet LGBT, LGBT+, LGBTQ+ eller LGBTQIA+. I dette speciale vil der blive brugt begrebet *LGBT+*. *LGBT+* inkluderer de fire nævnte *L* (lesbisk), *G* (bøsse), *B*, (biseksuel), *T* (transkønnet), og *+* af blandt andet interkønnede/intersex, akønnede/aseksuelle, panseksuelle, flydende kønsidentiteter og nonbinære, som er under queer-paraplyen. Det skal understreges, at de nævnte identiteter ikke er alt-inkluderende af LGBT+ spektret, men plustegnet sørger for inklusion af alle identiteter, som identificerer sig som køn eller seksualiteter, der afviger fra en cisheteronormativitet.

Forneden er begrebsafklaringer.¹²³

<u>BEGREB</u>	<u>AFKLARING</u>
Aseksuel	Betegnelse af en person, som føler ingen eller meget lidt seksuel tiltrækning til andre personer.
Binær kønsforståelse	Forståelse af, at kønnet består af to uafhængige og modsatte former af henholdsvis femininitet og maskulinitet.
Biseksuel	Person, som er seksuelt – og evt. romantisk og/eller følelsesmæssigt – tiltrukket af personer af mere end ét køn – men ikke nødvendigvis på samme måde, på samme tid eller i samme grad.
Bøsse	Betegner en homoseksuel mand, dvs. en mand, der er seksuelt tiltrukket af andre mænd.
Ciskønnet	Ciskønnede er personer, der er blevet tildelt et køn ved fødslen, som de er tilfredse med og identificerer sig med, modsat f.eks. transkønnede.
Cishetereonormativitet	Antagelsen og normen om, at alle er ciskønnede og heteroseksuelle.
Cissexisme	Diskrimination mod ikke-ciskønnede, som bygger på en udtalt eller underforstået tro på, at det at være ciskønnet er bedre eller det eneste korrekte i forhold til andre kønsidentiteter.

¹ LGBT+ Danmark Ordbog

² Anjum et al., 2021

³ RED Center

Flydende kønsidentitet	Betegnelse for en person, som varierer i deres kønsidentitet
Gender Diverse Population	Engelsk udtryk for en paraply der dækker over personer, som ikke lever efter en binær kønsforståelse.
Genderqueer	Engelsk udtryk for en person, der ikke kan eller vil identificere sig som hverken mand eller kvinde eller som identificerer sig som både mand og kvinde, eller noget helt tredje. Fælles for gender queer, er at de ikke lever efter en binær kønsforståelse.
Heteronormativitet	Beskriver en verdensopfattelse eller en samfundsnorm, hvor man antager, at heteroseksualitet er normen.
Heteroseksuel	Betegnelse for en person, der er seksuelt tiltrukket af personer af det andet af de binære køn.
Hijra	Hijra er født som biologiske mænd eller intersex, men identificerer sig som kvinde eller nonbinær. De har et kønsbaseret anerkendt lokalmiljø i Bangladesh.
Homoseksuel	Betegnelse for en person, der er seksuelt tiltrukket af personer af samme køn.
Intersex	Betegnelse for en persons køn, hvis de har medfødt variation i fysiske køns karakteristika, som ikke passer med den typiske definition af hunkøn og hankøn. Interkøn omhandler hverken seksuel orientering eller kønsidentitet
Kønsidentitet	Betegner den eller de køn, som en person identificerer sig med og er.
Nonbinær	Betegnelse for personer, der ikke identificerer sig som mand eller kvinde, som er det traditionelle binære kønssystem. Nonbinære befinder sig på transspektret, idet de ikke identificerer sig med det køn, der blev tildelt ved fødslen.
LGBT+	Forkortelse for Lesbian (lesbisk), gay (bøsse), bisexual (biseksuel) og transgender (transkønnet). En tilføjelse af et eller flere plusser indikerer en paraply af ikke heteroseksuelle og ikke ciskønnede identiteter.
Transkønnet	Fællesbetegnelse om personer, hvis kønsidentitet i større eller mindre grad ikke er i overensstemmelse med det køn, de blev tildelt ved fødslen.
Panseksuel	Betegnelse af en person, som er seksuelt tiltrukket til personer af alle køn eller uanset deres køn.

Queer Betegnelse om et samfunds eller menneskes tilgang til køn og seksualitet, som modsætter sig cisheteronormativiteten, det binære kønssystem og som sætter spørgsmålstejn ved kønsroller.

Woke

Æresrelateret vold Der er tale om en bred vifte af konflikter og problemstillinger, som er knyttet til familiens ære. Udøvelsen af denne type vold kan også involvere eksempelvis en bror, far, svigermor, andre familier og bekendte fra oprindelseslandet.

SPECIALETS STRUKTUR

Opgavens struktur er efter indledningen: En opstilling af en litteraturgennemgang med en global, dansk og bangladeshisk kontekst af det sociale arbejde med LGBT+ personer. Derefter, en præsentation af en post-strukturalistisk ontologi, en socialkonstruktivistisk epistemologi og Goffman, Bourdieu og kulturel kompetence som videnskabsteoretiske positioner, en beskrivelse af den kvalitative metode, en tematisk analyse, konklusion, diskussion af resultater, og endelig, litteraturliste og bilag.

LITTERATURGENNEMGANG

Der er i forbindelse med litteraturgennemgangen blevet udført en systematisk litteratursøgning på databasen Google Scholar. Der blev gennemført uden begrænsning på publiceringsår og screenet efter litteratur, som skulle omhandle tvær-national komparativ forskning i det sociale arbejde med LGBT+ personer og ikke specifikt i forhold til mistrivsel, da dette ville ekskludere mulige relevante resultater.

GLOBAL KORTLÆGNING

Litteraturen anerkender en vækst i antallet af personer, som identificerer sig som LGBT+, i hvert fald i de sidste 10 år, dog er det stadig væsentligt svært at kunne fortælle hvor mange LGBT+ personer, der er globalt (FRA, European Union Agency for Fundamental Rights, 2020; UNDP - United Nations Development Programme, 2012). I et forsøg på at kortlægge andelen af LGBT+ personer globalt, har Ipsos (2021) udgivet en rapport, som dækker 30

lande på tværs af kontinenter. Ipsos estimerer, at omkring 9% af verdens unge- og voksenbefolkning – knap otte millioner mennesker - identificerer sig som en anden seksualitet end heteroseksuel; altså homoseksuel, biseksuel, panseksuel, aseksuel eller andet. I gennemsnit er der omkring 2% af hvert lands befolkning, som identificerer sig som andre køn end mand eller kvinde; altså transkønnet, nonbinær, med flydende kønsidentitet eller andet (Ipsos, 2021.). Rapporten fra Ipsos er ikke omfattende med kun 30 lande, og som med mange andre sociale grupper med svære problematikker, er der et kæmpe mørketal. Yale School of Public Health (2019) har beskrevet mørketallet som 'Det Globale Skab', idet det estimeres, at 83% af dem, som identificerer sig som homoseksuelle eller biseksuelle, holder sin identitet hemmelig for familien eller samfundet eller begge.

LGBT+ personer i mistrivsel oplever frygt for at springe ud, mobning i skolen eller på arbejdspladsen, diskrimination, social eksklusion, stereotypi, hadforbrydelser, uønsket seksualisering, æresrelateret vold, fysisk og psykologisk vold, kriminalisering af LGBT+ personer, mord og dødsstraf (Nothdurfter & Nagy 2017; IFSW – International Federation of Social Workers, 2021; Alam & Marston, 2023; Anjum et al., 2021). LGBT+ personer lever på tværs af kulturer i en dybt forankret cisheteronormativ verden, hvor majoritetssamfundet stadig har svært ved at invitere andet end en binær kønsforståelse ind, og hvor konservative regimer søger at bevare en regressiv repræsentation af varierende kønsidentiteter (Nothdurfter & Nagy, 2017).

Socialarbejdere som arbejder med LGBT+ personer, står over for en minoritet som har levevilkår, der varierer fra andre grupper i samfundet, og disse levevilkår varierer desuden fra LGBT+ personer i andre lande og kulturer. Det kan alligevel konstateres, at der globalt hos LGBT+ personer er lignende oplevelser af diskrimination, fordomme og hadforbrydelser på tværs af lande og kulturer (Ipsos, 2021).

VIDEN FRA TVÆR-NATIONALE PERSPEKTIVER

Moreno et al (2020) understøtter at LGBT+ psykologi, som forholder sig til rollen af praktiserende professionelle inden for psykologi og psykiatri, kan influere det sociale arbejdes mål om social retfærdighed for LGBT+ personer. Dette via bekæmpelsen af kulturel marginalisering og kulturelt privilegie. Moreno et al.'s (2020) tværnationale forskning af Rusland, Grækenland, Colombia, Sydafrika og Canada illustrerer gennem sit komparative

blik på heri liberale og konservative regimer et forslag om at uddannelse bør tilbyde yderligere pensum eller praktikpladser hvor studerende bliver udsat for LGBT+ problematikker enten i forhold til projekter eller patienter på praktikpladsen.

I en omfattende tværnational forskning af Baiocco et al. (2021) undersøges der syv europæiske lande; Storbritannien, Danmark, Spanien, Tyskland, Cypern, Italien og Rumænien, hvor der blev påpeget en kobling af lav accept af LGBT+ personer fra det omkringliggende samfund med religion. Koblingen mellem anti-LGBT+ holdninger og religiøsitet viser Westwood (2022) i deres litteraturanalyse, om at socialarbejdere kan lade sig påvirke af deres religiøse overbevisning. Specielt er socialarbejdere af abrahamsk kristen eller muslimsk overbevisning langt mere påvirkede i deres kvalitet af socialt arbejde end socialarbejdere af filosofisk buddhistisk eller daoistisk overbevisning, dog skal det understreges, at Westwood primært har lavet en litteraturanalyse ud fra artikler, der har prioriteret 20 lande med liberale regimer, der er vest-centreret med kristne fundament i 14 europæiske lande, to fra de amerikanske kontinenter, det australske kontinent, fire asiatiske lande (Malaysia, Hong kong, Taiwan, Sydkorea) og et afrikansk land. Sydasiens er derfor ikke repræsenteret. Westwoods litteraturanalyse er indikativ af et rum i litteraturen, som mangler en anerkendelse af sydasiatiske LGBT+ problematikker.

DANSK KONTEKST AF DET SOCIALE ARBEJDE MED LGBT+ PERSONER

I Danmark blev homoseksualitet afskaffet i år 1933 og var det første land i verden, som lovgjorde registreret partnerskab mellem samme køn i 1989, og siden hen står LGBT+ personer i Danmark med muligheder for ægteskab, forældreskab og juridisk kønsskifte (LGBT+, u.å.). Udover dette ligger Danmark nummer 2 på Rainbow Map, et indeks over Europas landes LGBT+ inklusion og LGBT+ personers livskvalitet deri (ILGA-Europe, 2022). Alligevel vises det i LGBT+ handlingsplanen for 2022-2025, "Plads til forskellighed i fællesskabet", at der stadig er nogen, som oplever diskrimination, mistrivsel, ensomhed, vold og seksuelle overgreb, og dette gælder for børn, unge og voksne (Transportministeriet, 2022).

Der er en omfattende litteratur omkring det danske sociale arbejde med LGBT+ personer via kortlægninger af LGBT+ personers vilkår og behov, handlingsplaner for at fremme LGBT+ rettigheder og vilkår, træning og nationale kurser i kommuneindsatser og vejledninger til istandsættelse af LGBT+ venlige praksisser i social- og sundhedsplejen, samt specialer (Transportministeriet, 2022; Følner, Goor & Hansen, 2022; Egede et al., 2019; Juhl, 2017;

Mørck, 2019; Fouchard, u.å.; Frisch et al., 2019). Dog kan der observeres mangel på støtte til LGBT+ personer fra det sociale arbejde, hvortil LGBT+ personer i mødet med en socialarbejder oplever et *tovejstabu* mellem socialarbejder og bruger, hvori der mangler en italesættelse af 'blufærdige' emner (Egede et al., 2019, s. 67). Givent at kommunikation er en essentiel egenskab hos den engagerede socialarbejder, skal socialarbejderen forsøge at bryde tabuet, idet de er til for at hjælpe og kontrollere en samtale med en bruger, som har besluttet sig for at bede om hjælp, selvom de ikke nødvendigvis kan verbalisere hvordan (Harder & Nissen, 2015). Det er derfor kritisk, at socialarbejdere i Danmark normaliserer dialog om muligvis grænsebrydende emner, i en kontekst hvor flere og flere børn, unge og voksne identificerer sig som LGBT+ person (Egede, et al., 2019).

En rapport om socialrådgiveres arbejde i Danmark illustrerer stress, arbejdspress og begrænsede ressourcer som førende til lavere kvalitet i arbejdet og skabelsen af et negativt psykisk miljø for mange, som enten fører til højere sygefravær eller arbejdere, som går på arbejde, selv hvis de er syge (Dansk Socialrådgiverforening, 2018). Personer i det sociale arbejde vælger at leve et liv med høj belønning og høj dedikation til at forbedre deres brugeres levevilkår, og dette kan sætte socialarbejderes behov i baggrunden (NASW, 2015).

Etniske minoriteter og den tredobbelte minoritet

Det sociale arbejde i Danmark har i de seneste 20 år haft en massiv omvæltning af nye kulturmøder, heriblandt med etniske minoriteter. I en rapport fra Styrelsen af Rekruttering og Integration om nydanske⁴ LGBT+ personers levevilkår og støttebehov, viste det sig at 27% af nydanske LGBT+ personer er åbne omkring deres LGBT+ identitet overfor alle i deres familie sammenlignet med 57% af etnisk danske LGBT+ personer (Følner, Goor & Hansen, 2022). Dele af den minoritetsetniske kultur i Danmark trækker sig på håndhævelse af regler, der tager rod i patriarkalske kulturer, hvor æresrelateret vold er koncentreret af personers seksualitet, om den er normativ eller afvigende, konformerende eller vanærende (Danneskiold-Samsøe, Mørck, & Sørensen, 2019, s. 34). Den seksuelt normative og konformerende er her den heteroseksuelle, ciskønnede person, som opfører sig i henhold til binære kønsrolleforventninger (Juhl, 2017).

⁴ Nydanske blev i denne rapport refereret til ikke-vestlige minoriteter i 1. og 2. generation.

I relation til æreskultur introducerer Yvonne Mørck en såkaldt *tredobbelminoritet*, som kan spottes i de skandinaviske lande; det at være en etnisk minoritet, havende en LGBT+ identitet og det at være kvinde (Mørck, 2019, s. 62). Her understreger Mørck, at en person med disse tre identiteter er præget af tre lag af situationelle og dispositionelle faktorer. En forståelse for en tredobbelminoritet kræver en kulturel kompetence af kompleksitet; af en kompetence i forståelsen af tre interagerende intersektioner. Et eksempel som Mørck giver, er hvordan LGBT+ kvinder opvokset i en muslimsk familie i Skandinavien er formet af en stærk loyalitetsforståelse. I dét er der samtidige følelser af svigt fra afvisende familiemedlemmer og af en familiær kæde, som binder dem sammen. Denne kæde manifesteres i kvindens sympati for hendes forældre, der risikerer udstødelse af deres vennegruppe, fællesskab eller relationer fra baglandet, som gør at kvinden føler sig nødsaget til for eksempel at leve et dobbeltliv eller flytte langt væk fra familien; et liv som kan forårsage svære psykiske og følelsesmæssige problemer. I 2016 lavede den danske regering en handleplan for æresrelateret vold, der skulle styrke forebyggende indsatser, akutindsatser, berøringsangst i det sociale arbejde og mobilisering af personer til at sige fra over for undertrykkelse, således disse personer kan nyde brug af rettigheder i samfundet på lige vis med andre (Regeringen, 2016). Mere specifikt blev der i 2021 etableret RED+, et krisecenter rettet mod LGBT+ unge af anden etnisk baggrund, hvilket har betydet en forandring i unge af anden etnisk LGBT+ personers tilgange til håndtering af afvisning eller udstødelse fra familien (RED Center mod æresrelaterede konflikter, 2022).

Hviid et al., (2014) oplyser, at denne gruppe risikerer langvarige sociale problemer, der læner sig til støtte fra et socialt arbejde, der er begrænset i forhold til viden om både LGBT+ miljøets historie, normer og forståelser i ikke-vestlige, kollektivistiske kulturer.

Voksende systematisk viden, kortlægning og initiativer

Følner et al.'s (2022) kortlægning af nydanske LGBT+ personer levevilkår og støttebehov er en omfattende kvantitativ og kvalitativ undersøgelse af de særlige oplevelser i denne gruppe. Kortlægningen med i alt 1496 responder inkluderede spørgeskema, og dybdegående interviews med nydanske LGBT+ personer, pårørende til disse, fagpersoner og eksperter. Kortlægningen blev udarbejdet i forbindelse af RED – Center for Æresrelaterede konflikter⁵

⁵ RED Center mod æresrelaterede konflikter er en organisation, som fortsat arbejder for at hjælpe unge ud af social kontrol – og udbrede viden om æresrelaterede konflikter (RED Center)

og Sabaahs⁶ tiltag om at etablere og drive et RED+ krisecenter målrettet minoritetsetniske LGBT+ personer. Der vises, at der er markant mistrivsel hos minoritetsetniske LGBT+ personer. Der præsenteres konklusioner om 1) 45% af nydanske LGBT+ personer har oplevet diskrimination på grund af både seksuel orientering/kønsidentitet og etnisk/religiøs baggrund. 2) 59% af de nydanske LGBT+ personer føler, at ære betyder noget for deres families syn på LGBT+, men det er 16% for den øvrige LGBT+ befolkning. 3) 55% af nydanske LGBT+ personer har oplevet fordømmelse og usynliggørelse, samt social udstødelse af familien og trusler om at blive sendt på genopdragelsesrejse. 4) Seksuelle overgreb og seksuelle ydelser er langt mere udbredt i den nydanske LGBT+ befolkning end den øvrige LGBT+ befolkning, og forsøg på selvmord har befundet sig i 21% af den nydanske LGBT+ befolkning sammenlignet med 3% af den øvrige LGBT+ befolkning. 5) 35% af nydanske LGBT+ personer har kontaktet rådgivning, sammenlignet med 24% af de øvrige LGBT+ personer. Svar på hvorfor 64% ikke har kontaktet rådgivning indikerer, ifølge kortlægningen, at der er manglende viden om tilbud, manglede tillid til professionelle, en privatisering af problemer og manglende forståelse af eget behov for hjælp.

Kortlægningen foreslår, at empowerment kan bruges som tilgang på RED+ krisecenter, da der eksisterer en sladderkultur, et rygtesamfund og negativ social kontrol i nogle nydanske samfund, som gør at nydanske LGBT+ personer føler sig overvåget, som fører til et mindreværds kompleks i at føle sig forkert, unormal eller afvigende. Hertil foreslår kortlægningen fællesskaber og/eller grupper på krisecenteret, hvori brugerne sammen kan føle sig set, accepteret og spejlet i hinanden. Mindreværds komplekset kan i visse tilfælde føre til slørede grænser i deres sexliv og dermed deres sikkerhed. Dertil er undervisning i seksualitet på krisecenteret derfor opfordret, dette også på baggrund af ofte tabubelagte barndomsår omkring seksualitet.

I en rapport udarbejdet af Statens Serum Institut, Projekt Sexus, estimeres det, at i Danmark identificerer 0,6% af kvinder og 1,5% af mænd sig som homoseksuelle, 2,6% af kvinder og 1,8% af mænd som biseksuelle, 0,3% af kvinder og 0,2% af mænd som asexuelle, og mellem 0,5%-2% af befolkningen som transkønnede (Frisch et al, 2019). LGBT Danmark og LGBT+ Ungdom estimerer at 7-8% af den voksne befolkning tilhører LGBT+ kategorien (LGBT Danmark & LGBT+ Ungdom, 2021).

⁶ Sabaah er en dansk forening som arbejder for at forbedre vilkår for minoritetsetniske LGBT+ personer (Sabaah)

KONTEKST AF DET SOCIALE ARBEJDE MED LGBT+ PERSONER: BANGLADESH

Bangladeshs straffelovsparagraf 377 stammer fra 1860-ernes britiske koloni i Sydasien og straffer homoseksualitet med op til 10 år i fængsel (Sexual Rights Initiative, 2009). Mindre undersøgelser viser, at 98% af LGBT+ personer i Bangladesh oplever at blive udstødt af familien og dermed også arveret, problemer med at få adgang til sygepleje og uddannelse på grund af diskrimination og problemer med ustabil indkomst grundet jævnlig afvisninger fra langvarige jobs, der ofte fører til sexarbejde eller gadgettiggeri (Aljazeera, 2021; The Daily Star, 2020; Macdonald, 2021).

I sin bog om det moderne Sydasien oplyser Ian Talbot at Bangladesh startede som et defragmenteret land, som følge af den britiske kolonisering og borgerkrigen i år 1971 med daværende Vestpakistan. Regeringen kunne ikke følge med udsatte gruppers behov, og der blev observeret et svigt af befolkningen, som var under den nationale fattigdomsgrænse og religiøse, etniske og seksuelle minoriteter, og hertil også aktører på vegne af minoriteter (Talbot, 2016, s. 210). Sultana (2011) sætter tryk på at både det østlige og vestlige globale sociale arbejde tager rod i religion med kristne etikker om at give til velgørenhed og muslimske etikker om at give 2,5 procent af ens årlige indkomst til mindre havende, som har påvirket den bangladeshiske kultur og de 87% muslimer enormt. Med en resourcesvag stat og en udbredt hjælpekultur, er antallet af NGO'er vokset massivt, og der er i dag over 26.000 registrerede NGO'er i Bangladesh; en NGO' kultur, som kan siges at erstatte regeringens rolle af passivitet og dysfunktionalitet (Eskjær & Stidsen, 2017, s. 84; Sultana 2011).

Kortlægning af hvor mange transkønnede lever i Bangladesh er enormt svært på baggrund af hvor marginaliseret gruppen er. Bandhu Social Welfare Society (2016) og nyhedsmediet AlJazeera (2021) understøttede i 2016 og 2021 en estimering på den transkønnede befolkning i Bangladesh som 0,85% af befolkningen, mens Dhaka Tribune, en stor engelsksproget bangladeshisk avis, bekræftede antallet af offentlige registreringer af transkønnede som 0,9% af befolkningen (Nafiu, 2021).

Kriminalisering af homoseksualitet

I modsætning til øvrige sydasiatiske lande som Indien og Nepal er homoseksualitet kriminaliseret i Bangladesh under sektion 377 af straffeloven, men selvom loven ofte ikke bliver implementeret, fungerer den stadig som et moralsk og etisk kompas for majoriteten og som et våben, der presser minoriteten til at indordne sig (Alam & Marston, 2023). Paragraf

377's institutionelle diskrimination har hertil genereret en homofobisk diskurs i en kultur, hvor dialog om seksualitet allerede er tabuiseret (Chaney, Sabur, & Sahoo, 2020; IDLO - International Development Law Organization, 2012). I lighed med andre stærkt religiøse sydasiatiske lande som Pakistan, Sri Lanka og Myanmar indlejrer heteronormative forventninger om dyd, ægteskab, seksualitet og kønsrollefordelinger dybt i storbyers samfundsnormer og dybere i de landlige samfundsnormer (Alam & Marston, 2023).

Xulhas Mannon, udgiver af det første magasin med en homoseksuel platform i Bangladesh, "Roopbaan", og aktivist Tonoy Mahbub blev myrdet med knivstik i 2016 i Xulhas' hjem, som efterfølgende vakte stor international bekymring og frygt for LGBT+ personer i Bangladesh (Hossain, 2019). Indenrigsministeren på daværende tidspunkt ytrede retfærdiggørelse af mordene ved forestillingen om, at arbejde med promovering af homoseksuelle rettigheder ikke hører til i det bangladeshiske samfund (HRW, Human Rights Watch, 2018).

Vigtige detaljer i paragraf 377 er, at den dækker over homoseksuelle handlinger og ikke transkønnethed. Dog har kriminaliseringen, og hertil en institutionel diskrimination af homoseksualitet, formålet at påvirke andre LGBT+ identiteter, hvortil transpersoner og nonbinære også oplever fare for arrest for homoseksualitet, idet de fejlagtigt kan betragtes og så anklages som homoseksuelle af uvidende samfundsmedlemmer (Chaney, Sabur, & Sahoo, 2020; IDLO - International Development Law Organization, 2012).

Transkønnede personer

Bangladesh har haft tre store nyheder i de sidste 10 år vedrørende anerkendelse af transkønnede kvinder: 1) Bangladesh fulgte spor fra Indien og Nepal og indførte i 2013 at personer kunne registrere sig officielt som 'et tredje køn' (Macdonald, 2021, s. 1). Særligt ved denne lov er, at den er målrettet hijra i regeringens misforståelse af, hvem hijra er (Macdonald, 2021, s. 2). Regeringen anerkender hijra som intersex og ikke transkønnede kvinder og er i det offentlige rum forstået som asekuelle, som gør, at deres eksistens ikke stritter imod paragraf 377. Dog identificerer størstedelen af hijra sig som transkønnede kvinder og eksisterende forskning viser brug af begreberne 'transkønnede kvinder' og 'hijra' som udskiftelige⁷ (Macdonald, 2021; Hossain, 2017). 2) Bangladesh fik sin første

⁷ Specialet vil bruge begrebet transkønnede kvinder udskifteligt med begrebet hijra.

transkønnede kvindelige borgmester, Nazrul Islam Ritu, i landsbyen Trilochanpur, og denne repræsentation har ifølge hende selv 'smadret glasloftet' (Aljazeera, 2021). 3) Bangladesh fulgte sporet af Indien og Pakistan, som har lignende LGBT+ diskurser, i at hyre den første transkønnede nyhedsvært på TV med Tashnuva Anan Shishir i 2021 på Boishakhi TV (BBC – British Broadcasting Corporation, 2021), en kæmpe og den første repræsentation af transkønnede kvinder i de bangladeshiske medier.

På trods af disse sejre er det stadig ihærdigt svært at leve som transkønnet kvinde eller mand i regioner, hvor transfobi kan blive voldeligt, som for det meste sker i små byer og i de store metropoler (Anjum et al., 2021). Den sociale eksklusion starter fra en tidlig alder og fortsætter i voksenlivet, hvortil transkønnede kvinder finder sig nødsaget til at flytte væk fra familien for at beskytte familiens ry og hertil også en mulig udstødelse fra deres nabolag (Hossain, 2020). Familiemedlemmer i denne kontekst er massivt påvirkede af en heteronormativ, æresrelateret status quo og kan true, mishandle og udøve vold mod deres transkønnede familiemedlem, hvis den transkønnede kvinde prøver at tiltage deres arveret (USAID, u.å.). Selvom staten har implementeret anerkendelse af det tredje køn i 2013, som retter mod øget livskvalitet hos transkønnede kvinder, er transkønnede kvinder ikke decideret nævnt i den personlige lov (Sarker, Rahman & Das, 2023). Dette påvirker transkønnede kvinders arveret, selvom deres identitet faktisk er anerkendt lovligt på samme vis som andre, der har ret til arv (ibid.)

Human Rights Watch (2018) rapporterer, at transmænds liv i Bangladesh er præget af minoritetsstress, isolation, social eksklusion, mishandling, mobning og diskrimination, samt frygt for, at andre kan finde på at anklage dem for homoseksualitet, selvom de, som de også selv understreger i rapporten, ikke er homoseksuelle, men transkønnede (HRW - Human Rights Watch, 2018). Alam & Marston (2023) illustrerer, hvordan familier til transkønnede mænd i Bangladesh bruger såkaldte *straightening devices*, eller ligegørelsesværktøjer, i at usynliggøre deres transkønnethed. Dette kan gøres via tvunget ægteskab eller tvunget forløb med psykiatere.

Anerkendelse af det sociale arbejdes praksis

Der er begrænset litteratur på det konkrete sociale arbejde med LGBT+ personer i Bangladesh. Habib (2012) oplyser, at socialarbejdere i Bangladesh ønsker mere indblanding fra regeringen i form af handlingsplaner, finansielle ydelser og generelle opråb om pro-

LGBT+ holdninger. Hossain og Mathbor (2014) udtaler, at et meningsfuldt sociale arbejde i Bangladesh er svært at facilitere i lyset af udfordringer som mangel på sundhedsfaglige, et stadigvæk indflydelsesrigt kønsfordelt arbejdsmarked, og det traditionelle og konservative samfunds grund til, at mange sociale problemer enten går tilsidesat enten på grund af manglende viden eller undertrykkelse.

Hossain (2020) oplyser at det sociale arbejdes studie og praksis er domineret af vestlig kultur og teorier, som ikke nødvendigvis kan overføres til Bangladesh. NGO'er i Bangladesh stærkt afhængige af udenlandske donorer og partnere i forhold til finansielle ydelser, som betyder, at samarbejdet medfølger udviklingsmodeller, initiativer og projekter ud fra et vest-centreret perspektiv (Jönsson, 2014).

Ahmad (2001) rapporterer, at socialarbejdere i Bangladesh er påvirkede af de udenlandske donationer til deres NGO. Der vises en tendens til at ledere i NGO'er, som fungerer som kommunikator til NGO'en udenlandske donor, lægger et pres på socialarbejderne i NGO'en til at præstere på et højt og til tider over-ambitiøst niveau. Presset er en angst for miste de udenlandske ydelser. Løn er generelt lav for socialarbejdere i Bangladesh, men kvinder får lavere løn end mænd. Enlige kvinder kæmper også med sikkerhed i opsøgende arbejde, da de rejser alene til deres brugere, og oplever stigmatiserende bemærkninger af vanære og mangel på integritet fra folk, som ikke billiger en arbejdende, enlig kvinde. De gifte kvinder bliver stemplet som svigtende af deres børn og mand, og er økonomisk pressede i at hyre folk til at sørge for deres børn. NGO'er kan vælge, men er ikke påbudt at implementere en to-dags weekend for socialarbejdere, men gør det ofte ikke på grund af kvoter. Derudover oplever socialarbejderne at fredage, som er den officielle, muslimske ugentlige fridag, er de mest produktive at række ud på til deres brugere, idet brugerne selv er hjemme. Derpå får socialarbejdere ej heller denne fridag.

OPSUMMERING

Eksisterende forskning påviser et billede af Danmark og Bangladesh som to lande i to forskellige LGBT+ dimensioner. Bangladesh lever i det kulturspecifikke, Danmark tilpasser sig det kulturspecifikke, Bangladesh kæmper for indflydelse på indsatser, Danmark forbedrer deres allerede succesfulde indsatser, Bangladesh har normaliseret konceptet om hijra, men ikke om andre LGBT+ identiteter, Danmark har normaliseret homoseksuelle og fokuserer nu på at give etnisk baggrund som faktor i mistrivsel.

RELEVANS AF SPECIALET

IFSW - International Federation of Social Workers (2021) opfordrer til tværnational komparativ forskning, da denne type forskning kan bidrage til en global anerkendelse af socialt arbejde som en forskningsbaseret videnskab (Shardlow & Härmäläinen, 2015). Ydermere kan tværnational komparativ forskning bidrage til en mere raffineret version af den globale definition af socialt arbejde på baggrund af vidensdeling gennem interkulturel interaktion (Härmäläinen, 2013). Vi ser et gap i litteraturen, som illustrerer et behov for tværnationale sammenligninger af socialt arbejde, her iblandt tilgange til mødet med LGBT+ personer. Dette speciales komparative kontekst af den danske kontra den bangladeshiske socialarbejder-tilgang fungerer som en buffer i forståelsen af det sociale arbejde med LGBT+ personer i en velfærdsstat og en konservativ regimestat. Desuden er der endnu ikke udgivet komparativ forskning med Danmark og Bangladesh i feltet. Specialet er derfor relevant i at kunne tilføje et nuanceret blik og en dybere forståelse af den forbundne oplevelse af LGBT+ personer globalt, som dertil kan effektivisere, hvordan det sociale arbejde håndterer mødet med en LGBT+ person i mistrivsel.

VIDENSKABSTEORI

Specialet tager et post-strukturalistisk ontologisk standpunkt og en socialkonstruktivistisk epistemologi. Stigma, symbolsk vold, habitus, kapital og intersektionel kulturel kompetence er brugt som teoretisk grundlag i dette speciale.

EN POST-STRUKTURALISTISK ONTOLOGI

Specialet tager fat i en post-strukturalistisk ontologi. Post-strukturalisme udfordrer tanken, at der er universelle, reducerende forståelser af identiteter og virkeligheden, med fokus på flydende dynamikker. Diskurs og sprog skaber vores virkelighed, som ændrer sig løbende, hvori magtforhold er forløber for formeringen af viden og identitet. Denne ontologi er ideel i specialet, da det vil facilitere et perspektiv på socialarbejderes oplevelser i mødet med LGBT+ personer som værende konstant bevægende og influeret af forandringer og agtdynamikker (Brügger & Vigsø, 2002; Crotty, 1998)

EN SOCIALKONSTRUKTIVISTISK EPISTEMOLOGI

Med en socialkonstruktivistisk epistemologi udfordres det statiske aspekt i personers liv og viden, hvortil det påstås, at den subjektive oplevelse er konstant påvirket af sociale strukturer og sociale relationer. En socialkonstruktivistisk epistemologi er ideel i dette speciale, idet der vil være et fokus på, hvordan socialarbejderne i Ungecentret og Bandhu hver især er formet af deres sociale, historiske og kulturelle kontekst. Dette skaber deres forståelse for både deres egen position og deres brugeres position i samfundet, i henholdsvis Danmark og Bangladesh (Esmark, Laustsen & Åkerstrøm, 2005; Crotty, 1998).

ERVING GOFFMANS STIGMA

Erving Goffmans teori om stigma hjælper med at kontekstualisere, hvilke udfordringer socialarbejdere står overfor i mødet med LGBT+ personer, der er præget af en stigmatiserende leveverden (Goffman, 1963). Goffman adresserer tre typer stigma, og i relation til dette speciale er der ikke tale om et stigma med fysiske misdannelser eller om den etniske/tribale baggrund, men om de *karaktermæssige fejl*; han bruger homoseksualitet i samme vejtrækning som *psykisk sygdom, fængselsophold, stofmisbrug, alkoholisme, arbejdsløshed, selvmordsforsøg eller politisk radikalisme* (Goffman, 1963, s. 46). Der er, ifølge Goffman, ved stigma en uoverensstemmelse mellem den tilsyneladende identitet; den man optræder med i samhandlinger i det offentlige rum, og den faktiske identitet; den som man er, men gemmer væk i samhandlinger. Stigmatisering af LGBT+ personer foregår globalt enten gennem det normative civilsamfund eller lovlige reguleringer. I dette henseende påvirker samfundsforståelse og lovgivning LGBT+ personers psykiske sundhed, tryghed, isolation, fysiske sundhed og ender i mange tilfælde som internalisering af stigma, negative stereotyper, marginalisering og diskrimination, som dernæst fører til negativt selv-billede, selvværd og selvtillid (Johansen, Laursen, & Juel, 2015; Macdonald, 2021).

Relevante begreber er *stigma*, som betegner dét egenskab hos en person, som kategoriserer deres sociale identitet som miskrediterende – i denne kontekst taler vi det karaktermæssige stigma. De *normale*, som er dem, der ikke er stigmatiseret, men som stigmatiserer andre; det normative civilsamfund. De *stigmatiserede*, som har et stigma påduttet af de *normale*, som afviger fra de accepterede og forventede normer i det normative civilsamfund. *Den moralske karriere*, som er rejsen gennem livet for en stigmatiseret, hvor internalisering af negative stereotyper og stempling er påvirket af, hvornår de bliver årvågen omkring deres stigma;

altså, hvornår de forstår, at deres særpræg eller karakteristika afviger fra det normative civilsamfund, samt også hvordan andre behandler dem efter denne forståelse. *Synlighed*, til hvilken grad en persons stigma kan observeres af andre, som fører til *informationskontrollens teknikker*, hvordan den stigmatiserede begår og gebærder sig blandt de *normale*; hvilke teknikker, der bruges i deres synliggørelse af deres stigma gennem sløring, assimilering eller åbenbarhed, for eksempel i hvad der vælges at afsløre i en samtale eller i personlighedstræk. I samhandling med de *normale* er den stigmatiserede også dikteret af *påtrængenhed*, hvori den stigmatiserede sætter den *normales* behagelighedsbehov først, for så at undgå yderligere marginalisering; hertil er der en magtubalance. *Stigmasymboler* er synligheden af materielle objekter eller tøjvalg/hårfrisur/kosmetik, der repræsenterer karakteristika af en stigmatiseret gruppe, og dermed afslører et stigma. *Relationer til udgruppen* fortæller hvordan den stigmatiserede tilgår en samtale med en *normal*; dette inkluderer teknikker i forsøget på at overbevise den *normale*, at den stigmatiserede er lige så almindelig som dem (Goffman, 1963)

PIERRE BOURDIEUS SOCIALE STRUKTURER

Symbolsk vold

Specialet bruger Pierres Bourdieus teoretiske perspektiver på symbolsk vold, habitus og kapital. Bourdieus symbolske vold er sat i konteksten af det mandlige herredømme, der placerer mænd og kvinder i hver sin 'kønssboks' (Bourdieu, 1994). Det mandlige herredømme er socialt konstrueret og indlejret i institutionelle kontekster, hvortil en binær kønsforståelse styrer formål og praktikker i uddannelse, arbejde, fællesskaber, familier og det politiske regime (Bourdieu, 1994, s. 24). Den symbolske vold af symboler, sprog og kultur som karakteriserer menneskers samhandling, er indlejret i magtforhold, som LGBT+ personen bliver nødt til at navigere i (Bourdieu, 1994, s. 65). LGBT+ personer kan møde i systemet en heteronormativ forståelse fra socialarbejdere og andre civile, de kan møde en lovgivning som prioriterer den hetero- og ciskønnede og de kan møde et ekskluderende sprog i hverdagens binære talemåder. Således udgør symbolsk vold en vigtig faktor i hvordan både socialarbejderen arbejder med LGBT+ personer, men også hvordan LGBT+ personen oplever verdenen, som socialarbejderen bør sætte sig ind i.

Habitus

Habitusbegrebet refererer til indlejrede vaner, evner, dispositioner og præferencer, som individet former igennem interageren med det sociale rum. En vigtig faktor er her *reproduktion* af viden og handlinger, hvor mennesker implicit gentager og deler viden og handlinger i samfundet, som de har lært gennem livet. Habitus er reproduktion af strukturer, og hvilken viden og handlinger der bliver reproduceret, er afhængig af hvilke strukturer et samfund har (Bourdieu, 1994, s. 60). LGBT+ personer gør i deres selv-anerkendelse op med en cisheteronormativ, reproduktiv viden om væren i samfundet. Socialarbejdere i mødet med LGBT+ personer står til ansigt med en udfordring af deres egen habitus, altså de bliver udfordret i deres viden om en verden, de ikke har oplevet på egen krop.

Kapital

Mens habitus refererer til den enkeltes ageren i samfundet, refererer kapital til hvilken viden, den enkelte opnår i ageren med samfundet (Bourdieu, 1994, s. 43). Kulturel kapital henviser til forståelsen af hvordan forskellige kulturer opererer, det som den kulturelle kompetente socialarbejder bør arbejde mod. I den kulturelle kapital har vi det kropsliggjorte, som henviser til sprogbrug, manerer og æstetiske præferencer. Samt har vi den institutionelle kulturelle kapital, som har med formel uddannelse, certifikater og træning at gøre. Socialarbejdere har altså et ansvar for at forstå andre kulturer, heriblandt LGBT+ kulturen, for så at kunne vise så stor empati og forståelse som muligt i mødet.

KULTUREL KOMPETENCE OG KIMBERLE CRENSHAW'S INTERSEKTIONALITET

Der er ikke én forsker, som kan blive krediteret med at skabe teorien om kulturel kompetence. Teorien er i stedet en ophobning og akkumulation af mange varierende perspektiver, samt modificeringer over de sidste knap 50 år. Som start på kulturel kompetence i 1970'erne foreslog dualitetsperspektivet at kigge på både makro og mikro perspektiver i evaluering af en socialarbejders klients påvirkninger, som førte til inkorporeringen af sociokulturelle faktorer) og derefter i det tidlige 00'ere, med indflydelse af Crenshaws intersektionalitet, til kulturel kompetence som en praksis, der anerkender relevante intersektioner som alder, køn, seksualitet, social klasse, etnicitet, kultur og funktionsevner (van Den Berg & Crisp, 2004).

Den intersektionelle tilgang startede som et specifikt fokus på, hvordan en brugers etnicitet eller race påvirker hvordan deres levede oplevelse er (Crenshaw, 1989). Som Crenshaw

artikulerer det, har den hvide stemme været forstået som standarden, hvortil vestlige, hvide forståelser af kvindeundertrykkelse og den mandlige dominans har styret diskursen.

I en intersektionel tilgang bør det ikke antages at modeller og tilgange stærkt baseret på vestlige liberale værdier, mentaliteter, og relationsdynamikker kan effektivt støtte en LGBT+ person som stammer fra konservative relationsdynamikker (Mahajne, Alhuzail & Bar-on, 2021). Normer i sociale fællesskaber vedrørende emner om det private og intime/seksuelle som Ken Plummer kalder for det intime medborgerskab; konceptet om at have råderet over egen krop (Danneskiold-Samsøe, Mørck & Sørensen 2019). Ken Plummer bruger *intimitet* som begrebsliggørelse af strukturelle kendetegn i det intime medborgerskab, som traditionelle intimiteter præget af patriarkalsk forbundethed, moderne intimiteter præget af individualistiske værdier og senmoderne intimiteter præget af den højteknologiske verden (Plummer, 2001).

Van Den Berg & Crisp (2004) operationalisering af kulturel kompetence med LGBT+ personer nævner minoritetsstress, som Khawaja (2023) beskriver som værende et alarmberedskab på kroppen, grundet en overopmærksomhed på én selv som minoritet. Af dette oplever LGBT+ personen frustration, vrede og modløshed i mødet med andre, som prøver at opretholde en heteronormativ livsverden. Grønnemose-Wilhelm & Wisti (2015) illustrerer fra narrative fortællinger hvordan eksempelvis en asexuel person i respons til spørgsmål om sexliv, kan reagere med militantisme. Van Den Berg og Crisps (2004) operationalisering af kulturel kompetence nævner derudover tilgange til at 'komme ud af skabet', tredobbeltsminoriteters oplevelse heriblandt kvinder med LGBT+ identitet og stofmisbrug, empowerment-strategier som placerer brugeren som ekspert i eget liv, kunstterapiens indvirkning, religiøsitetens barriere og korrekt brug af terminologi.

Den amerikanske National Association of Social Workers har udgivet en omfattende rapport og guide til kulturel kompetence i det sociale arbejde, som analysen tager stor brug af.

METODE

KOMPARATIVT TVÆR-NATIONALT DESIGN

Dette speciale vil indsamle data fra den kommunale indsats Ungecentret Skanderborgvej i Aarhus, Danmark og NGO'en Bandhu Social Welfare Society i Dhaka, Bangladesh. Data fra Ungecentret vil bruges til at forstå udfordringer og konflikter for socialarbejdere og metoder, der tages i brug i henhold til støtte til LGBT+ personer i Danmark. Data fra Bangladesh vil give en forståelse af, hvordan man som socialarbejder arbejder med skrøbelige og udsatte LGBT+ personer i et land, hvor homoseksualitet er kriminaliseret og stigmatiseringen af LGBT+ personer fra samfundet kan være ekstrem. Denne sammenligning af den danske kontra den bangladeshiske kontekst kan bidrage til forståelsen af hvordan det sociale arbejde udfolder sig på tværs af nationer.

REKRUTTERING AF INFORMANTER

Der blev skrevet ud til adskillige organisationer i Danmark og Bangladesh, som havde direkte kontakt til LGBT+ personer i deres sociale arbejde, hvortil en organisation fra hvert land var villige til at deltage i specialet. Informanter som repræsenterer det danske sociale arbejde, er tre ansatte i Ungecentret og tre ansatte i Bandhu som repræsentation af det bangladeshiske sociale arbejde. Ungecentret Skanderborgvej vil fra analysen fremover blive henvist til som Ungecentret, og Bandhu Social Welfare Society vil blive henvist til som Bandhu. Der henvises til Figur 1.

Figur 1 Informanter

DANMARK: UNGECENTRET SKANDERBORGVEJ

Ungecentret Skanderborgvej er en kommunal, offentlig indsats i Aarhus. Deres målgruppen er helt unge folkeskoleelever til ældre op til 29 år. Alle brugere, som kommer i Ungecentret er blevet henvist af en sagsbehandler på baggrund af et socialt problem. Disse sociale problemer kan variere fra mobning, isolation, misbrug i familien, vold eller andet. Mistrivsel er fællesnævneren og medarbejderne i Ungecentret Skanderborgvej har opgaven at kunne genopbygge komponenter af samvær, selvtillid og selv-billede. Ungecentret har en stor række forskellige aktiviteter til rådighed for deres brugere, heriblandt mulighed for at tegne, male, læse, lave håndarbejde, sløjd, fællesspisning, oplæg og andet (Aarhus Kommune, u.å.).

Informanter fra Ungecentret Skanderborgvej er 1) Klavs, omsorgsmedhjælper med baggrund i narrativ systemisk psykoterapi og har gruppeforløb, der fokuserer på køn, kultur og liv. 2) Chanette og 3) Julie, frivilligkoordinatorer med baggrunde som almen pædagog og socialpædagog og har ansvar for Onsdagssalonen.

Specialet tager til dels udgangspunkt i Julie og Chanettes arbejde med Onsdagssalonen med fællesspisning for centrets brugere og medarbejdere. Og til dels Klavs' gruppeforløb, Køn og Kultur eller Spot for Livet, hvor 5-10 unge med Klavs mødes ugentligt.

BANGLADESH: BANDHU SOCIAL WELFARE SOCIETY

Bandhu Social Welfare Society er en 26-årig gammel NGO i Bangladesh, som har en vision om et samfund, hvor personer af alle kønsidentiteter kan nyde et liv af kvalitet og en mission af at arbejde for ordentlige livsbetingelser for LGBT+ personer gennem beskyttelse af menneskerettigheder, promovering af en bæredygtig levevis, forbedring af adgang til kvalitetsbevidst seksuel og reproduktiv sundhed, samt adgang til social sikkerhed og retfærdighed for køn. Deres arbejde er opsøgende, hvilket betyder at deres hovedkontor er til i hovedstaden Dhaka, men dets medarbejdere arbejder i 23 distrikter ud af 64, med 36 sundhedscentre i samarbejde med 45 lokalmiljøorganisationer. Bandhus årsrapport fra 2022 rapporterer, at de har nået ud til 28.490 LGBT+ personer med støtte til udvidet seksuel og reproduktiv sundhed og HIV, 1286 LGBT+ personer med støtte til psykisk sundhed og 658 LGBT+ personer med støtte til juridisk rådgivning (Bandhu, 2022).

Informanter fra Bandhu er 1) Rahat, uddannet i Engelsk Litteratur og ansat som advokatsekretær og felt-agent og 2) Sadia, som læser jura og er advokatsekretær og feltagent og 3) Shahanaj, som er advokat og strategikonsulent.

Specialet tager udgangspunkt i informanternes opsøgende arbejde i deres delegerede distrikter, hvortil der arbejdes på det lokale kontor. Der arbejdes med sager, kulturelle begivenheder og aktiviteter for børn, unge og voksne. Hver informant arbejder i flere lokalmiljøer og der bruges derfor tid og ressourcer på transport til forskellige byer, samt til hovedkontoret i Dhaka.

SEMI-STRUKTUREREDE INTERVIEWS

Semi-strukturerede interviews fungerede som en systematisk indsamling af rigt data ved at lade informanterne dele egne oplevelser med LGBT+ personer samtidig med generering af data målrettet tilgange i det sociale arbejde og det komparative aspekt (Crotty, 1998).

Både et duo-interview med Chanette og Julie og efterfølgende et enkelt-interview med Klavs fra Ungecentret blev udført fysisk på det samme kontor i Ungecentret. Et gruppeinterview med Rahat, Sadia og Shahanaj blev udført over Zoom, da de er bosat i Bangladesh.

Før hvert interview blev der tændt en mobiltelefon med en lydoptager for at dokumentere interviewet. Overordnede spørgsmål omhandlede baggrund og interesser, arbejdsopgaver, metoder og tilgange, og forståelser af deres brugeres tilstande. Interviewguiden blev fulgt løst for at kunne naturligt tilpasses til samtalens forløb.

TRANSSKRIBERING

Transkriberingsprocessen blev fuldstændt ved hjælp af transkriberingssoftware Trint, dog manuelt rettet igennem på Word. Transskriberingerne indeholder tidsstempel, navne og pauser. Herefter blev datasættet analyseret.

ANALYSESTRATEGI

TEMATISK ANALYSE

Specialets kvalitative data blev bearbejdet i en tematisk analyse, der benyttede sig af gentagende sortering af materiale i specifikke temaer. Som per tematisk analyse standard, blev analysen delt op i fase 1) fortrolighed, 2) kodning af data, 3) omvendning af koder til temaer, 4) gennemgang af temaer, 5) navngivelse af temaer og 6) opskrivning. Indledende kodning og generering af temaer blev fuldstændt på Microsoft Word, som dernæst blev printet

til brug af gentagende runder af tema-konceptualisering. Specialet tog en induktiv data-drevet tilgang ved at arbejde ud fra data til teori. Derudover blev der taget en blandet analytisk tilgang til datasættet med mest latent og noget semantisk analyse, for således at udarbejde en reflektiv tematisk analyse (Braun & Victoria, 2006).

ETIK

Der blev sørget for at opnå samtykke fra alle informanter, samt blev de alle informeret om ret til at fratrække sig undersøgelsen på hvilket som helst tidspunkt. GDPR er brugt i henhold til fortrolighed.

Samtykkeerklæringer blev underskrevet fysisk før interviews i Danmark og elektronisk før interviews i Bangladesh. Samtykke blev givet for at kunne optage interviews. Interviews varede mellem 57 og 80 minutter, og lydfiler såvel som samtykkeerklæringer er gemt på en sikker mappe på forskerens private computer for at sikre fortrolighed. Forskeren fik tilladelse til at bruge informanternes rigtige navn i henhold til GDPR.

Tid blev taget til at debriefe informant efter interviews og forskeren sørgede for at vise taknemmelighed og villighed til at blive kontaktet fremover, hvis der var behov for det.

REFLEKSIVITET

En objektiv position er essentiel for at vedligeholde kvaliteten og etikken i specialet. Dog er fuldstændig forsker-objektivitet ikke muligt i kvalitative undersøgelser, og derfor anerkender den studerende forhenværende forståelser og/eller synspunkter som forhindrer fuldstændig objektivitet, ved at indføre refleksivitet (Sullivan, 2002).

ANALYSE

OVERBLIK

I led med problemformuleringen,

Hvordan kan aktører i socialt arbejde i henholdsvis Danmark og Bangladesh effektivt støtte LGBT+ personer i mistrivsel?

med underspørgsmål,

1. *Hvilke udfordringer møder socialarbejdere i henholdsvis Danmark og Bangladesh inden for deres arbejde med LGBT+ personer?*
2. *Hvordan adskiller socialarbejdere i henholdsvis Danmark og Bangladesh sig fra hinanden i deres nuværende tilgang til støttearbejde med LGBT+ personer?*
3. *Hvilke initiativer kan socialarbejdere i henholdsvis Danmark og Bangladesh tage i brug for at forbedre trivsel blandt LGBT+ personer?*

er analysen er baseret på et single-interview med Klavs fra Ungecentret, et duo-interview med Julie og Chanette fra Ungecentret og et trio-interview med Rahat, Sadia og Shahanaj fra Bandhu. Resultaterne af det indsamlede data er analyseret ved brug af Goffmans stigmatteori, Bourdieus sociale strukturer og intersektionel kulturel kompetence. De følgende fem underkapitler introducerer fem konceptualiserede temaer genereret via tematisk analyse. Hvert underkapitel inkluderer vedhæftede relevante citater, som begrundet tematiseringerne. De konceptualiserede temaer er 'tryghed i fællesskabet', 'ressourcer', 'sprogbrug', 'multidimensionalitet og repræsentation' og 'brobygning'. Hvert tema konkluderer med en delkonklusion, efterfulgt af en diskussion af resultater i næste kapitel. Der henvises til figur 1 for oplysninger om informanter.

TEMA 1 | TRYGHED I FÆLLESSKABET

Identificeringen af 'tryghed i fællesskabet' som et tema i datasættet og er bundet i de informanternes fokus på væsentligheden af skabelsen af trygrum inden for et fællesskab af LGBTQ+ personer og dem selv som allierede. Temaet er begrundet af ytringer fra informanter om trygrummets relevans, ansvar for brugerens velbefindende, skabelsen af netværk og fællesskab og empatisk natur og kommunikation i brugermødet.

I Ungecentret vurderes tryghed som mål i deres arbejde med de LGBTQ+ personer, som kommer i centeret. Julie og Chanette har ansvar for Onsdagssalonen, som foregår hver onsdag klokken 17:50 i Ungecentret, hvor der kan ankomme 50-100 unge mellem 10 og 29 år. Onsdagssalonen fokuserer på LGBTQ+ miljøet, men ekskluderer ikke personer, som ikke er LGBTQ+. I Onsdagssalonen mødes de til fællesspisning, og udover fællesspisning og samvær, inviterer Julie og Chanette hver onsdag en forening, som laver oplæg. Det kan være Sabaah, eller LGBTQ+ Aarhus⁸, en forening i Aarhus, som søger at forstærke LGBTQ+ personers vilkår og miljø. Hendes og Julies strategi til brugermødet er værtskab, det at bruge rummet, tiden og aktører til at rammesætte en velkomst for brugere.

Jamen, at få et menneske til at føle sig velkommen; det er en kunst i sig selv, fordi de kommer og er usikre, de kommer og er bange. De kommer og tænker 'måske bliver jeg drillet igen, med hvem jeg er', og få det menneske til at føle sig trygt. Rammen er altid den samme. Der er en sikkerhed i, når Julie siger, at det er klokken 17:50. Vi klinker på glasset, og der er en forening, der præsenterer sig. Så gør de det, hver evig onsdag. Det kan godt være, at den er 51 eller 49, men det er nøjagtig den samme ramme. De skal gøre nøjagtig det samme, hver gang. De skal ikke lave perleplader hver gang, men fordi vi præsenterer dem for så mange forskellige mennesker, så er rammen trygheden.

Chanette, Ungecentret Aarhus

⁸ LGBTQ+ Aarhus hjemmeside: lgbthusaarhus.dk

Ifølge van Den Berg og Crisps (2004) operationalisering af kulturel kompetence med seksuelle minoriteter opstilles tre komponenter: attituder, viden og evner. Med socialarbejderens viden om en levet oplevelse af udsathed for LGBT+ personer, er det vigtigt at kunne anvende evner som værtskab og dét at skabe et LGBT+ venligt rum, hvor brugerne ved, at de er velkomne og trygge (Crisp & McCave, 2007; Spijkerboer, 2012). Chanette og Julies strikse ramme med onsdagssalonen viser en villighed til at minimere en angst, som deres målgruppe ofte dør med fra det offentlige rum. Ved hjælp af denne kontrol af sikkerhed og ængstelige situationer kan der skabes et stabilt og pålideligt miljø som, ifølge Goffman, er vigtigt for den stigmatiserede for så at kunne finde sine egne at spejle sig i. Dette i et miljø med mennesker af samme værdisystem, som Onsdagssalonen tilbyder med andre LGBT+ personer og LGBT+ foreninger (Goffman, 1963, s. 61).

Chanette har fokus på, at det er vigtigt at forstå, at noget der ikke er svært for nogle, kan være svært for andre. Derfor bruges der i Ungecentret restaurant-psykologi, hvor de unge får lov til at tegne ved spising og afvise et pres til at konformere til samtalskab.

Men så må man godt tegne på sit papir, fordi det må gerne være svært at samtale, indtil du har lært det. Så derfor har vi også vores unge, unge til ungeagtige typer, som så kommer og hjælper og prøver at samtale. Jeg har haft en, som sad i tre måneder oppe ved det høje bord (...) og spille et spil med en kontaktperson, inden, at hun turde at komme ned og så sidde og være med til at spise. Så vi er åbne for alt, bare det lykkedes.

Chanette, Ungecentret Aarhus

At indgå i samtale kan være svært, hvis man er vant til at skille sig ud fra de *normale*, og pludselig befinder sig i et fællesskab, hvor andre deler éns stigma. Til trods for den selvtvivel, der kan forekomme, kan der, ifølge Goffman, udvikles et særligt sæt adfærdsregler og værdinormer i et fællesskab, hvortil den stigmatiserede kan tilslutte sig og opleve at fralægge en ufrivillig konformitet (Goffman, 1963, s. 61). Empati hos den kulturelle kompetente socialarbejder betyder, at brugernes behov bliver lyttet til og fulgt op på, således at der kan kultiveres et pålideligt forhold, hvor brugeren kan stole på socialarbejderne i miljøet (NASW, 2021). Chanette viser en empatisk tilgang i skabelsen af et trygrum, hvortil der er plads til forskellige personligheder i fællesskabet.

Julie og Chanette vægter, udover empati, dialog i deres møde med LGBT+ personer. Chanette udtaler sig således om, hvordan de håndterer konflikter:

Vi har nogle meget skrappe regler. Vi tolererer ikke mobning, eller at nogen kalder hinanden noget. Hvis man ikke synes, at man har noget, så må man stille spørgsmål. Så vi træner dem i, hvordan man samtaler. 'Hvad skal du i sommerferien, hvad synes du, er spændende i sommerferien?'

Chanette, Ungecentret Aarhus

At lære at kommunikere godt er vigtigt i forhold til at træne brugerne til at kunne fungere i det offentlige rum uden for Ungecentret. Brugerne lærer, at de gennem kommunikation etablerer empati og grænser samt at vægte fællesskabet og nærvær. I denne træning kan det siges, at Chanette arbejder mod en skabelse af et socialt kapital i brugerne, der lærer dem ordentlig samtale, som så omvendes til reproduktive handlinger i det selvstændige liv uden for Ungecentret (Bourdieu, 1994).

Lige dette med kommunikation vægter Sadia også, som arbejder som advokatsekretær og felt-agent hos Bandhu, hvor hun sammen med kollegaer tager ud til distrikter for at tage imod sager og lytte til de udfordringer, som LGBT+ personer oplever i det Bangladeshiske samfund.

Jeg vil sige, at kommunikation er [brugernes] overlevelsesmekanisme. Vi kommunikerer med de lokale og vi snakker om deres problemer, ja, empati. Vi viser empati mod dem, fordi vi føler det naturligt, selvfølgelig. Jeg synes, at kommunikation også bringer os sammen (...) Når vi snakker med de lokale, er det på en regelmæssig basis. Vi snakker om deres problem. De deler deres bekymringer med os og vi forsikrer en empatisk tilgang. Så der rådgiver vi dem til deres næste skridt.

Sadia, Bandhu Social Welfare Society

Sadia fokuserer her på at kunne give fremadrettet rådgivning til LGBT+ personer, således de kan reproducere viden og handling uden behov for ekstern organisatorisk støtte. Sadia bruger desuden ordet 'overlevelsesmekanisme', som signalerer, at hun er klar over, at hun har med en gruppe at gøre med svære traumer (Alam & Marston, 2023).

Kommunikation er, ifølge Sadia, kernen i et LGBT+ fællesskab. Kommunikation via skabelsen af dialogrum har vist at være produktivt i inklusionen af LGBT+ personer på tværs af kulturer og religioner (Moreno et al., 2020; Westwood, 2022). Hertil er det organisationer som Bandhu, der tager et ansvar på sig i at skabe disse dialogrum, hvor LGBT+ personer kan føle sig inkluderet, via for eksempel fortalerskab i lokalmiljøet (Bandhu, 2022).

Dialogrum hos Klavs er tilrettelagt med udgangspunkt i, hvad hans brugere ønsker at tale om i gruppeforløbet, Køn og Kultur.

Et emne [som vi diskuterer] er pronomener. Hvad er det for nogle pronomener, vi bruger og hvorfor? Men altså, vi snakker jo også om fuldstændige almindelige ting, så det behøver ikke at handle om køn. Ja, vi snakker meget om musik. Vi snakker meget om kunst. Vi snakker meget om, hvad der rører sig i verden også. Fordi i starten, da vi begyndte at lave Køn og Kultur, så snakkede vi også en del om homofobi og højredrejningen i samfundet. Men det gider de faktisk ikke at snakke om, fordi de siger 'vi kommer for at slappe af. Vi ved godt, at der er homofobi, for vi er udsat for det hver dag'. Så det har de ikke lyst til. Så vi har lavet emnerne om til at være mere bare generelle emner.

Klavs, Ungecentret Aarhus

De unge i Ungecentret oplever altså forhøjet stigmatisering i det offentlige rum, inden de ankommer til Klavs' gruppeforløb, Spot for Livet eller Køn og Kultur. Derfor skal det helst føles som en pause af et trygrum fra en anti-LGBT+ diskurs i det øvrige samfund. Klavs sætter ikke LGBT+ identiteten i centrum, men derimod andre aspekter af livet for de brugere, som kommer til gruppeforløb. Van Den Berg og Crisp (2004) understreger at den kulturelle kompetente socialarbejder i kulturmødet bør fokusere på hvilke problemer, brugeren ankommer med, i stedet for at bestemme på deres vegne, altså er der fokus på selvbestemmelse.

Delkonklusion

'Tryghed i fællesskabet' som tema viser, at informanter er årvågen omkring deres brugeres skrøbelige livsverden, der er præget af angst for diskrimination og vold i de offentlige fora. Informanter artikulerede en flersidet behov for, at de skal kunne tilbyde deres brugere et trygt dialogrum i selskab med andre LGBT+ personer. Informanter viser i øvrigt en påtagelse af ansvar for at være ydmyg og for at sikre kontinuerlig kommunikation med brugergruppen. Tema 1 muliggør en forståelse af hvordan tryghed er skabt og oplevet i fællesskabet.

TEMA 2 | RESSOURCER

'Ressourcer' er konceptualiseret som et tema i datasættet. Informanter har italesat ressourcer i kontekst af deres egne ressourcer og borgernes ressourcer. Temaet er begrundet af ytringer fra informanter om en ressource-orienteret brugertilgang, intern sparring, organisatoriske strukturer, robusthed og samarbejde.

Ressourcer hos Julie og Chanette forstås gennem deres intensive forberedelse til onsdagssalonen.

Der er meget, meget forberedelse på de der to og en halv times udføring. Og så kommer der jo mange personer forbi, egentlig også fordi så er det onsdag. Og så er det efterhånden indgroet, at det er om onsdagen, der ligesom er cafe i folks eller alle vores kollegaers bevidsthed.

Chanette, Ungecentret Aarhus

Chanette har en kontinuerlig kommunikation med sine kollegaer omkring at forberede onsdagssalonen så nøje som muligt. Dette illustrerer komponenten i kulturel kompetence om, at socialarbejderen på egen hånd bør generere viden og forståelse for deres brugers levede oplevelse i forberedelse til et stabilt og ikke-fordømmende brugermøde (van Den Berg & Crisp, 2004; NASW, 2015). Kollegaer er for Chanette og Julie brugt som ressourcer til det gode arbejde.

Det sociale arbejde er globalt tilknyttet til brugeres traume eller undertrykkelse, som kan være psykisk hårdt at være i som socialarbejder (Maddock, 2023). Når socialarbejdere ikke får mulighed for at sparre eller aflade den psykiske vægt af arbejdet, kan der tales om stress og overvældenhed, som i sidste ende kan ende i svækkelsen af robusthed.

Sadia i Bandhu forklarer, at arbejdet kan være følelsesmæssigt tungt at være i.

Det giver en god oplevelse, ja, det er rart at arbejde med lokalmiljøet. Og når jeg er sammen med dem, føler jeg en blødhed på deres vegne, og jeg elsker at arbejde med dem. Men en dårlig ting er når jeg hører deres historier, og jeg føler deres smerte. Disse ting er smertefulde for dem. Det er dårligt. Lige nu, er dette en dårlig oplevelse for mig. Jeg er ikke i stand til at observere denne smerte. Og når jeg går i send, så tænker jeg, ja, det er smertefuldt.

Shahanaj, Bandhu Social Welfare Society

Shahanajs sympatiske reaktion er suppleret med en kontekst af et psykisk, fysisk og følelsesmæssigt belastende arbejdsmiljø, hvori der skal opfyldes kvoter, hvor der næsten aldrig er fridage og hvor man som enlig, arbejdende kvinde skal leve med et minoritetsstres af patriarkalske strukturer deri (Ahmad, 2021).

I Shahanajs sympati med sin målgruppe, tilføjer Rahat:

Adgang til mental sundhedsrådgivning er et af de større udfordringer for os. Vi har ikke nok ressourcer til det. I Bandhu har vi en mental sundhedsrådgiver, men vores brugere er ikke behagelige med at vi har det, at vi kan komme ind på kontoret og får råd og vejledning. Jeg tror at problemet er fortrolighed. Jeg kan ikke dele noget so er arbejdsrelateret, der påvirker mit mentale helbred. Så hvis jeg deler mine problemer med rådgiverne, sker det på samme kontor som vi møder brugerne, og der vil være tillidsproblemer fra brugerne til de ansatte.

Rahat, Bandhu Social Welfare Society

Der er i de ansatte hos Bandhu en mangel på ressourcer til psykisk stabilitet. Rahat fortæller, at de er efterladt alene med deres tanker og refleksioner sidst på dagen; refleksioner af oplevelser, som kan være tunge at være i.

Hvor Shahanaj italesætter sin belastning, italesættes der ikke et pres fra Chanette og Julie perspektiv, med derimod hvordan de bruger hinanden som ressourcer i kvaliteten af deres arbejde.

Og så er der rigtig mange herude, der siger, at de vil ikke kunne overskue at lave det arbejde, vi gør. Så vi har nok også en særlig evne til at have overblik og at lægge mærke til. Jeg arbejder meget med lyd. Jeg kan høre, når der er noget, jeg skal være opmærksom på. Fordi jeg hører helt vildt godt. Jeg kan høre på stemmeniveauet eller læse på kropssprog på den måde. Og så går jeg hen. Og det ved jeg jo bare, at jeg er god til. Og vi er gode til at kommunikere, vi behøver bare at lave den her [øjeblikkontakt].

Chanette, Ungecentret Aarhus

Chanettes evne til at arbejde med lyd og deres fælles evne til at kommunikere med hinanden indikerer at de komplementerer hinandens arbejde. Chanette anerkender, at hendes og Julies arbejde kræver en særlig evne, og at andre fortæller dem at ikke alle kan overskue deres arbejde. Denne anerkendelse indikerer, at de forstår deres arbejde som krævende en vis robusthed.

I Bangladesh er der, som Ahmad (2021) fortæller om felt-agenters udfordringer, en tendens til at NGO'er opfører sig som en virksomhedsorganisation fremfor en hjælpeorganisation, som vises i opfordringen af et nærmest konstant arbejdsliv.

Jeg har et personligt nummer, som jeg bruger i officielle sammenhænge. Så ja, jeg har min mobil tændt hele dage, selv på fridage, fordi der kan være et problem på hvilket som helst tidspunkt. Så når de så ringer til mig, kan jeg sørge for, at de kan nå mig på mobilen.

Sadia, Bandhu Social Welfare Society

Rahat, Sadia og Shahanaj får ikke givet ressourcer til at aflaste deres psyke og følelser, men de formår at skabe et arbejdsliv hjemme hos dem selv, som strækker sig over fridage, samtidig med opsøgende arbejde, som er afhængige af tid og transport som ressourcer.

Klavs var den eneste informant, som talte om ressourcer fra et brugerperspektiv, hvortil han kalder sine forløb for ressource-orienterede.

Vi sidder ikke og diskuterer problemer. Altså vi tager det på den anden vej rundt og siger, hvad er det, du også kan, hvordan kommer du igennem det. Når nu læreren i skolen er åndssvag, hvad er det så, du gør, som du alligevel kommer i skole? Eller når din mor bliver ved med at skælde dig ud, over at du ikke tager opvaskemaskinen, hvordan er det så, du kan holde ud at være hjemme? Hvad er det, du kan? Det er ikke problemorienteret, mere ressourceorienteret vil jeg kalde det. Vi ser på de ressourcer, man også har.

Klavs, Ungecentret Aarhus

Styrkeperspektivet i det sociale arbejdes menneskesyn anerkender en ressource-orienteret tilgang (Healy, 2009). Styrkeperspektivet sætter fokus på socialarbejderens forpligtelse på brugerens selvbestemmelse af egne mål og visioner, således de kan leve et liv på egne betingelser. På samme vis fokuserer Klavs på hvad brugeren ejer i sig selv, hvilke evner, der kan udvikles og altså ikke hvilke evner, der mangler.

Delkonklusion

Temaet 'ressourcer' er forankret i informanternes samtidige forståelser om ledige ressourcer i det faglige, samt det professionelle, og ressourcer der kan bruges i målet om at forbedre deres brugers leveverden. Tema 2 muliggør en kontrasterende forståelse af, hvordan ressourcer fremgår i Ungecentret og Bandhu.

TEMA 3 | SPROGBRUG

'Sprogbrug' er konceptualiseret som tema i datasættet og bunder i ytringer mest fra Ungecentret om viden om pronomener som værende essentiel i LGBTQ+ brugermødet, og mindst fra Bandhu, som derimod i en væsentlig anderledes kontekst er nødsaget til at bruge en terminologi som er i overensstemmelse med lovgivningen. Temaets konceptualisering er begrundet af informanternes ytringer om korrekt brug af kønsterminologi, samfundsmæssig diskurs, statsmæssige retningslinjer, det cisheteronormative samfund, inklusion og kulturel kompetence.

Pronomener er stort emne i Ungecentret og i arbejdet med LGBTQ+ identiteter i Ungecentret oplever Julie, at hun kontinuerligt tænker på pronomens betydning.

Jeg tænkte på der var også den situation vi havde med en ung, der skiftede pronomen hernede i cafeen. Fordi, den unge kom og han præsenterede sig som 'ham' og et andet navn end det som vi egentlig kendte ham under, ikke. Og det er jo sådan noget hvor man hele tiden skal have det med på tankerne, og sige 'hvor er du rigtig god' og faktisk følge op og sådan prøve at finde ud af hvor skal vi sige hvad henne, sådan så vi er ordentlige omkring det, altså. Og det var jo fordi LGBTQ+ var her, og så var det ligesom helt trygt at sige 'jeg hedder' nåh...

Julie, Ungecentret Aarhus

Den unge i Julies eksempel anvender en kontrol over, hvordan andre behandler dem ved at åbenlyst fortælle de andre, hvordan de selv ønsker at blive identificeret i forhold til pronomener. I informationskontrollens teknikker kommer Goffman ind på hvordan den stigmatiserede kontrollerer, hvad de såkaldte normale tænker og ved om dem, som nogle gange kan involvere at gemme eller udelade visse informationer, som kan røbe deres identitet. Teknikkerne viser en faktor af påtrængenhed, som den stigmatiserede ofte, bærer rundt på.

I Ungecentret repræsenteres der en LGBT+ kultur, som også er udbredt til en global, queer-kultur af inklusion og synlighed som søger at frivilligt vise, for at bruge Goffmans termer, åbenbarhed omkring ens pronomener. Disse inkluderer hun/hende, han/ham, de/dem, zi/zem, vir/vem mm og nogle gange kombinationer som hun/dem, som gælder for nogle kønsflydende (Chak, 2015). Pronomener bliver i dag skrevet i biografien på profiler på sociale medier og for enden af e-mails, og det til sinde at normalisere LGBT+ diskursen (Wareham, 2019). I Goffmans verden præsenteres stigma som noget, der ikke skal påtrænge andres rum for meget. Julies påstand om, at det nu er dem, eller de såkaldte normale, som skal indordne sig LGBT+ personer, eller de såkaldte stigmatiserede, gennem f.eks. korrekt brug af pronomener, viser et paradigmeskift, hvori Goffmans stigmatiserede i Ungecentret kontekst ikke længere behøver at være opmærksom på påtrængenhed i selskab med andre. I stedet, har inklusion vægt, hvori det centrale er at anerkende, og endda normalisere forskellige identiteter, som oplever stigma. Chanette er ligesom Julie også udfordret i sin kønsforståelse, men håndterer det med ydmyghed.

Så kan jeg som gammel godt finde på at sige til dem 'Hey, da jeg mødte dig, der hed du det, og så kom du til at hedder det, og nu har du valgt at hedde det. Du gør det ikke nemt for mig, jeg er jo gammel [griner]'. 'Okay, [griner]'... der har vi også arbejdet meget intenst med at få point på kontoen. Det er os, der lægger os fladt ned for dem og er ydmyge i forhold til det menneske, der kommer, sådan så, at vi kan hjælpe dem med at vokse. Det er det, der er vores arbejde.

Chanette, Ungecentret Aarhus

Chanette vælger ærlighed og humor som metode til at skabe et pålideligt og bekræftende forhold til LGBT+ personen. Hendes kulturelle kapital lader hende være ydmyg i hendes kompetence til at være åben for viden, samt det at blive kompetent i sprogbruget med f.eks. pronomener. Hendes sociale kapital gennem humor vises i hendes måde at lette på stemningen med LGBT+ personen, og dermed være med til at skabe en positiv stemning i øjeblikket med at skulle skifte pronomener for en LGBT+ personen, der også skal tilpasse sig forandringen. Chanette anerkender sin position som en ældre generation og formår at bygge en bro til sin bruger, på sin egen måde via humor for at bryde isen. Goffman nævner, at den fysiske nærhed kan være afgørende for mulig diskrimination og marginalisering af en stigmatiseret. Hertil er det desuden yderst relevant at nævne Allports (1954) intergruppe kontakthypotese. Mangel på nærhed mellem to grupper kan forhøje en stigmatisering af den ene gruppe, som er misforstået af den anden. En 'os og dem' attitude er mindsket i socialarbejderne i Ungecentret og Bandhu, da deres arbejdsliv er præget af Allports (1954) kontakthypotese igennem direkte brugerkontakt.

Sprogbruget og terminologier fylder meget i Ungecentret, og opdagelsen af nye pronomener får Chanette til at tænke på det almene danske sprog, som kan være heteronormativt og mandscentreret.

Men der er så noget, der ligger implicit i vores sprog, og det, som jeg er vokset op i. Og så begynder vi at snakke om, hvorfor hedder en brandmand ikke en brandbekæmper? Hvorfor hedder en politimand ikke en politibetjent i daglig tale? Ja, pigesur. og det er sejt nok at være drengepige jo. Men det er virkelig træls at være tøsedreng (...) Inden for de sidste fire år er jeg blevet meget mere opmærksom på, når jeg møder et menneske, at jeg ved jo ikke hvad... Jeg ved ikke, hvad der er inde bag. Det skal jo ikke være mig, der sørger for at lave grænsen allerede fra starten. Der er jeg nødt til at være ydmyg omkring det, at være nysgerrig og byde velkommen.

Chanette, Ungecentret Aarhus

Kulturel ydmyghed vises når i den professionelle identitet opfordres til selvudvikling og udvikling af selvet gennem ens professionelle liv. Ydermere er der i den kulturelle ydmyghed også en social bro, som skal passeres inden i det magtforhold, der foregår mellem socialarbejder og bruger (NASW, 2015, s. 7). Chanette er blevet oplyst af om et normativt dansk dagligsprog, gennem hendes møde med LGBT+ personer. Dette har yderligere lært at hende, at hun ikke bør sætte grænsen først, således at hun kan lære mere. Hendes LGBT+

brugere har formået at bygge bro til Chanette, som er en person, der kan være indlejret af et begrænset generelt sprog i forhold til hvad mænd og kvinder er i stand til; det at være politimand eller hvordan sproglige konnotationer med det kvindelige kan være negative; det at være 'pigesur'. Der er således en kulturel ydmyghed der vises i Chanettes evner til at være nysgerrig i samspil med sine LGBT+ brugere. Hun indrømmer sin konformitet til ekskluderende sprogbrug i forhold til køn og hun kan derefter lære fra det.

Bangladeshs hårde straf mod homoseksualitet siden 1947, samt den medfølgende anti-LGBT+ diskurs i civilsamfundet har gjort at organisationer som Bandhu, der kæmper for LGBT+ rettigheder, har haft svært ved at modtage legitimitet fra et civilfolk og en stat, som er influeret af paragraf 377. I dag betyder kriminaliseringen af homoseksualitet altså, at de civile pådutter et intenst og tabuiseret stigma på LGBT+ identiteter, som kan have destruktive følger. Dette betyder, at visse diskursive retningslinjer er kritiske for aktører i det sociale arbejde med LGBT+ personer:

Teknisk set siger vi ikke at vi arbejder for LGBTQ eller det miljø. Vi siger at vi arbejder for den kønsdiverse befolkning (engelsk: Gender Diverse Population). Vi bliver nødt til at være mere tekniske siden LGBTQ-miljøet er ulovligt.

Rahat, Bandhu Social Welfare Society

Ord har symbolsk betydning og repræsenterer i Bourdieus perspektiv den kamp, som udmønter sig i magthierarkiet mellem eliten og minoriteter af lavere klasse (Munk i Bourdieu, 1994, s. 49). Hos Bandhu undgår de brugen af begrebet 'LGBT+' i rapporter, og bruger det kun blandt deres LGBT+ brugere.

Det gør os bare politisk korrekte.

Sadia, Bandhu Social Welfare Society

Paragraf 377 har en indflydelse på sprogbrug, som påtvinger NGO'er at være politiske korrekte. Sadia udtaler sig om, hvad der kunne være ad konsekvenser, hvis de brugte begrebet 'LGBT+' i en offentlig sammenhæng.

Vi vil måske blive kriminaliseret under paragraf 377.

Sadia, Bandhu Social Welfare Society

Mange årtiers modstand mod LGBT+ bevægelser i Bangladesh har derfor ført til en forsigtighed, der er indsnævret i aktører, som forsøger at støtte LGBT+ personer.

Julie har hele sit liv været en heteroseksuel ciskvinde og har skullet starte i det sociale arbejde fra et sted med lidt forståelse af LGBT+ miljøets kulturelle kapital. Chanette gik ligeledes med Julie igennem en proces, hvori det blev nemmere at vænne sig til nye pronomener. Til hvilket Julie kommenterer på pligten som socialarbejder.

Og det synes jeg er alle vores pligt, når vi arbejder med det. Fordi at det er jo der hvor vi virkelig kan.

Julie, Ungecentret Aarhus

Julie fortæller, at hun synes, at det er socialarbejdernes ansvar at opdatere sig selv på terminologien og LGBT+ miljøets kulturelle kapital. Ligesom Bandhus pligt til at opfylde kriterier fra den bangladeshiske stat, føler Julie en pligt som socialarbejder at generere viden og opdatere hendes viden om hendes målgruppe. Klavs udvider pligten fra socialarbejdere til medierne.

Jeg kunne godt tænke mig, at der bliver sagt noget mere imod højredrejningen i dansk politik, fordi det bliver mere og mere tilladt at sige alt. Jeg synes, at der en tendens til, at man må sige alt muligt. Fordi enten 'sådan har vi altid sagt' eller fordi 'de skal ikke bestemme, hvad jeg skal sige'. Jeg kunne godt tænke mig... At nogen inde i folketinget gjorde noget mod den der privilegie-blindhed, som er blandt danske, hvide, heteroseksuelle mænd. Der er os, der bestemmer, hvordan man må tale. Og jo mere højredrejet man bliver, så må man sige alt muligt. Man må sige rigtig grimme ting om andre. Men så snart, at der er nogen, som begynder at sige rigtig grimme ting om hvide, heteroseksuelle mænd - det må man ikke (...) og det kunne jeg også godt tænke mig, at aviserne eller sociale medier, at alle var med til at ændre på det.

Klavs, Ungecentret Aarhus

Ifølge Bourdieu holder medier magten i hvilken viden og diskurs, der bliver sendt ud til befolkningen. De mennesker, som *kan* tale polariseret, stigmatiserende eller dehumaniserende har et kapital, som gør dem i stand til at fremme division blandt grupper uden konsekvenser og udøve symbolsk vold (Bourdieu, 1994). Derfor, når højreorienterede drejninger influerer hvordan civilsamfundet og politikere vælger at omtale minoriteter, og dette kan se i et sprog, som stammer fra et privilegeret og magtfuldt standpunkt. Forskning viser at hadtale på blandt andet sociale medier kan føre til massiv psykisk skade for de målrettede, samt til incitament til vold ((LGBT+ Danmark, 2021). Ansvarer ligger, ifølge Klavs, hos medier i at fremme en

reproduktiv viden i modstand til ideologien om, at alle kan ytre sig uden at tage medmennesker i betragtning og uden konsekvenser. I samspillet af mediernes ansvar af destigmatiserende sprogbrug og socialarbejdere, som fremmer et inklusivt sprogbrug, kan LGBT+ personer finde trøst og selv-accept.

Delkonklusion

Temaet 'sprogbrug' er forankret i informanternes vidt forskellige positioner i henhold til hvilket formål, det korrekte sprogbrug har. Tema 3 'Sprogbrug' muliggør et skarpt billede på, hvordan beskyttelse og anerkendelse af LGBTQ+ personer og deres aktører stærkt varierer mellem Danmark og Bangladesh.

TEMA 4 | MULTIDIMENSIONALITET OG REPRÆSENTATION

'Multidimensionalitet og repræsentation' er konceptualiseret som et fremtrædende tema, fordi datasættet viste et mønster af flere identitetskategorier i samspil som rører på intersektionelle tilgange til LGBTQ+ brugere, ønske om diversificering i institutioner og samt adressering af manglende anerkendelse af LGBTQ+ identiteter, der bliver glemt fra civilsamfundet. Temaet er begrundet af citater fra datasættet om intersektionelle tilgange, behov for yderligere repræsentation af alle LGBTQ+ identiteter, diversificering, kulturel kompetence og multidimensionelle levede oplevelser påvirkede af sociokulturelle faktorer.

At være LGBTQ+ person i mistrivsel involverer flere problemer og konflikter i samspil.

Pengestridigheder, ejendomsstridigheder. I tilfælde af transkvinden har Bangladesh ikke en konkret lov op at opretholde transkvinders rettigheder, som hvor meget ejendom de vil arve fra deres forældre som arving. Så disse typer sager, når vi modtager dem, mægler vi med de relevante autoriteter.

Sadia, Bandhu Social Welfare Society

Sadia understøtter, at konfliktløsning i Bangladesh i LGBTQ+ miljøet er ofte set i problemer med ejendomme, testamenter og arv (Anjum et al. 2021). Bandhus medarbejdere rådgiver deres brugere i sager med konflikter med familiemedlemmer; familiemedlemmer, som blandt har loven at læne sig opad i forhold til arveret.

I 2013 implementerede Bangladesh sin egen banebrydende lov om at officielt anerkende et tredje køn, men det tredje køn er i denne kontekst kun hijra og ikke andre køn (Global Human Rights Defence, 2022).

Jeg synes, at der er flere ulemper. Ulemper for de andre identiteter I den kønsdiverse befolkning, som identificerer sig selv som nonbinær, bikønnet, akønnet. De er også del af befolkningen. Folk anerkender allerede transkvinder som hijra eller det tredje køn og de har deres egen identitet. Så, jeg er nonbinær og jeg vil ikke definere mig selv som dette tredje køn eller i hijra kategorien. Og alle de andre identiteter, biseksuel, bikønnet, flydende kønsidentiteter, de er alle individer.

Rahat, Bandhu Social Welfare Society

I denne lov om anerkendelse gemmer der sig stadige vedblivende forhindringer for de resterende LGBT+ identiteter og især homoseksuelle, som er til fare for kriminel forfølgelse (International Republican Institute, 2021).

Jeg har kommunikeret med nogle transmænd, og også transkvinder. Vi oplever at transmænd ikke vil anerkende det faktum at der er transmænd derude og en social bevægelse i vores land. De kan ikke udtrykke sig selv som en transkvinde kan. Og I vores land kan de fleste transkvinder gå til deres hijra fællesskab, mænd det kan transmænd ikke, som er hårdt for dem.

Shahanaj, Bandhu Social Welfare Society

Der er en grad af internalisering af stempeling fra det øvrige samfund for transkønnede mænd, som gør at de ikke er villige til at tilslutte sig ingen eller meget få eksisterende fællesskaber.

Nogle brugere, mest transmænd, de vil ikke vise dem selv offentligt og de vil ikke tilknytte sig lokalmiljøet. De fleste af transmændene, jeg ved ikke hvad de tænker, de giver bare dem selv denne barriere og de vil ikke krydse den. Det er hårdere for transmænd i Bangladesh end det er for transkvinder.

Shahanaj, Bandhu Social Welfare Society

Det er her meget tydeligt, at man ikke kan stemple alle LGBT+ personer som én identitet. Virkeligheden for den enkelte transkønnede mand kontra den transkønnede kvinde er væsentligt anderledes. Dertil er Bandhu opmærksom på den forskellighed, der findes blandt transmænd og transkvinders behandling fra det offentlige rum i det bangladeshiske samfund.

Hvordan nogle LGBT+ identiteters oplevelse varierer fra andres, er en nødvendig multidimensionel tilgang for at undgå eksklusion af visse identiteter. I Danmark har der været øget fokus på den intersektionelle tilgang til LGBT+ personer, herunder på hvordan etnisk baggrund i samspil med LGBT+ identiteter foregår.

Nej, men det der med anden etnisk baggrund end dansk og LGBT+, det synes jeg faktisk er meget væsentligt. Fordi det tror jeg ikke, at vi gør rigtig op for. På Køn Og Kultur har vi jo en, som går med tørklæde. Da hun kom første gang og satte sig og snakkede, der havde de andre meget, meget svært ved at forholde sig til hende (...) [hun] er fra Somalia. Men hun er ikke religiøs, selv om hun går med tørklæde. Men hun er overhovedet ikke religiøs (...) Men det har handlet om mere, ikke så meget om LGBT+, men om racisme. Hvordan hun også bliver udsat for racisme i dagligdagen i Århus. Eller også hvordan det er at være i, hvorfor hun er nødt til at gå med tørklæde. Nu siger jeg jo ikke, at tørklæde er et kæmpestort problem, men det er mere hendes, det med, at hun siger, at det er for at undgå problemer derhjemme, for hendes far kender alle her i byen, og så vil de sladre til ham, altså.

Klavs, Ungecentret Aarhus

En somalisk ung, som Klavs' bruger, der kun bærer tørklæde for at undgå problemer med sin far, ville en socialarbejder med ekspertise i æresrelateret vold anse som en situation af høj risikovurdering. Vurderingen er baseret på den unges pres til at bære *hijab*, deres etniske baggrund som præget af en kollektivistisk rygte- og æreskultur, hendes tilsyneladende hemmelige identitet som LGBT+ identitet og af at være pige/kvinde, som er dét køn, som familier fra en æreskultur centraliserer deres ære i (Samsøe, Mørck & Sørensen, 2019).

Goffman taler om et stigma der er i samspil med race, etnicitet, klasse, funktionsevner og køn i henhold til sociale konstruktioner af det *normale* og det *afvigende* i det offentlige rum (Goffman, 1963). Samspillet er i overensstemmelse med Crenshaws (1989) linse anvendes i en intersektionel tilgang i det sociale arbejde. Den kulturelle kompetente socialarbejder pådutter ikke en skyld på de andre identitetskategorier, men hellere pådutter en accept af de forskellige identiteter med intentionen om at støtte deres bruger, i hvordan de kan forbedre deres liv på trods af sociale problemer, som samspillet af identitetskategorierne medfører (NASW, 2015).

Synlighed er noget som fleste LGBT+ personer kæmper med; at kunne befærde sig som sig selv uden at risikere uønsket opmærksomhed.

Og samfundet tænker, når de har drengetøj på, de spørger ‘hvorfør har du det der på?’ Transkønnede kvinder oplever det også, men for transmænd er det hårdere.

Sadia, Bandhu Social Welfare Society

Transkønnede mænd i Sadias brugermøde, ligeså med Klavs’ brugere som nævnt i Tema 1, oplever en aktiv konsensus om at LGBT+ personer konstant skal forsvare sig selv i deres identitet, heri også valg af udseende. Transpersoner oplever i meget større grad at tilpasse deres udseende, formulere sig anderledes og tale, bevæge og gebærde sig på en anderledes vis end deres faktiske identitet i det offentlige rum. Dette kalder Goffman for *sløring* – forholdet mellem synlighed, påtrængenhed og assimileringsteknik, når man udser situationer hvor ens stigma er set, men man prøver på ikke at tiltrække opmærksomhed mod det – den stigmatiserede prøver at tage hensyn til de såkaldte normale.

Altså nogle af mine kolleger, en, som er homoseksuel, siger de tør ikke at gå med ginanden ned igennem byen [Aarhus], fordi de bliver råbt ad. Det gør nogle af de non binære også. Jeg havde en 13-årig som definerer sig selv som nonbinær. Hun gik med anderledes, nu siger jeg ‘hun’, men de gik anderledes klædt, måske også lidt udfordrende, men de var kun 14 eller 13 år. Altså du ved med katteører og meget korte kjoler (...) Det udfordrede normen, men det giver jo ikke ret til ældre mænd at råbe ad dem på gaden. Og det var udsat for hele tiden. Eller seksuelle tilbud? Altså en 14-årig. Dette er jo langt ude.

Klavs, Ungecentret Aarhus

Ligestillingsministeriet har udarbejdet en kvalitativ rapport om danske LGBTI-personer og deres udfordringer (Følner, Kalmark, & Aagesen, 2020). Der konkluderes, at 55% af bøsser og 23% af lesbiske modificerer deres ageren i det offentlige rum. I Goffmans termer minimerer de dele af deres faktiske personlighed for at integrere deres tilsyneladende identitet. Klavs nævner sin kollegas angst for at holde hænder med sin partner, som rapporten også illustrerer. Mens heteroseksuelle par i større forstand ikke oplever en spænding fra omverdenen, når de for eksempel holder i hånd på gaden, er lige dette noget, som bøsser og lesbiske er opmærksomme på for at undgå stigmatisering og uønsket opmærksomhed (Følner, Kalmark, & Aagesen, 2020). Klavs’ bruger synliggør sin identitet i de offentlige fora gennem hvad Goffman ville kalde stigmasymboler, altså et udseende, som afviger fra det normative. Som nonbinær 13-årig valgte de ikke at sløre eller assimilere, og responsen er aggressive,

uønskede, ubehagelige seksuelle kommentarer fra ældre mænd. Denne situation understøtter eksisterende forskning om en udfordrende leveverden for LGBT+ personer (Johansen, Laursen, & Juel, 2015; Greve et al., 2022; Følner, Kalmark, & Aagesen, 2020).

Hertil illustrerer Mørck & Rosenbeck (2019) det intime medborgerskab, hvortil den enkelte borger har råderet over egen krop, og at dette i stor grad er påvirket om mængden og adgang til repræsentation af egen krop i medierne eller de offentlige fora. Julie fortæller hvordan diversificering kan bidrage til repræsentation:

Og ja, og så synes jeg også det der med, sådan at vi også skal blive bedre til at vise diversitet. Lærerne skal også have ansættelser, dem som på nogle måder også repræsenterer noget af det ikke så normative. Det er vigtigt for vores unge mennesker.

Julie, Ungecentret Aarhus

Repræsentation kan overføres til arbejdspladser, som Khawaja (2023) forbinder med organisationers ansvar i at nedsætte minoritetsstress igennem ansættelser af diverse personer. Den kulturelle kompetente organisation er således en, som ansætter et hold af socialarbejdere, der reflekterer diversiteten af deres brugergruppe (NASW, 2015)

Og ja, og så synes jeg også det der med, sådan at vi også skal blive bedre til at vise diversitet. Lærerne skal også have ansættelser, dem som på nogle måder også repræsenterer noget af det ikke så normative. Det er vigtigt for vores unge mennesker.

Julie, Ungecentret Aarhus

Når personer, i Bourdieus termer, *'er placeret i ensartede forhold og underkastet ensartede betingelser og har alle chancer for at have ensartede dispositioner og interesser og således for at producere praktikker som endda er ensartede'* (Bourdieu, 1994, s. 67), fører det til, at personer forbliver i disse forhold og ikke søger diversificering. Bourdieu understreger, at dem, som ikke er repræsenteret, kan ændre disse forhold ved at kæmpe for deres eget kapital, således, at de kan få indflydelse på diversificering. Menneskers habitus er en internalisering af strukturer i det sociale rum, så hvis det sociale rums strukturer er diversificeret i eksempelvis det sociale arbejdes aktører, institutioner eller arbejdspladser, kan dette forandre hvad LGBT+ personer internaliserer i forhold til selvbillede, repræsentation og normalitet

(Goffman, 1963). Dette understøtter IFSW's erklæring om lighed og diversitet, i at køn og seksualitet skal være reflekteret i det sociale arbejdes uddannelsesprogrammer og befolkning (IFSW, 2021).

Delkonklusion

Temaet 'multidimensionalitet og repræsentation' er taget afsæt i informanternes anerkendelse af den unikke levede oplevelse af LGBT+ personer og hvordan den også unikt varierer afhængig af identitet inden for spektret. Tema 4 giver et billede af hvordan det sociale arbejde kan anvende kulturel kompetence i mødet med LGBT+ personer.

TEMA 5 | BROBYGNING

'Brobygning' er konceptualiseret som tema i datasættet og tager afsæt i informanternes metoder i formeringen af relationer til deres brugergruppe, samt til andre i dialog om LGBT+ rettigheder. Temaets konceptualisering er begrundet af datasættets indhold om dialog, omstillingsparathed, habitus, symbolsk vold og magt, kulturmøde, kulturel følsomhed, kulturel kapital, kulturel kompetence og kulturel ydmyghed.

Klavs har rejst rundt i verden som højskolelærer og giver dette kredit for at have påvirket hans mindset i 20 år.

Jeg synes, alle mennesker har ret til at være, hvem de er, uanset hvem man er. Jeg tror, at det hænger meget sammen med, at jeg rejser meget i verden, at verden ser ud på så mange forskellige måder. Min verden er jo ikke nødvendigvis den eneste rigtige. Det strider overhovedet ikke imod mine værdier. Det, der strider imod mine værdier, det er hvis nogen, også her i huset, de siger 'jeg kan kraftedme ikke finde ud af de der køn, kan de ikke bare være han og hun'. Så bliver jeg, 'altså hør, du arbejder her'.

Klavs, Ungecentret Aarhus

Når Klavs står med en alsidig forståelse af verdens mange varierende kulturer, bliver det svært for ham at gå i mødet med en kollega, der for ham ikke er lige så åbensindet.

[Samtalen] går ikke så godt, for jeg er ikke ret god til ikke at... Nogle gange ikke at sige 'nu må du sateme tage dig sammen' Eller ikke lige sådan der, men næsten... Vi kommer jo i konflikt. Jeg kunne jo være forstående, altså 'hvorfor tænker du sådan her'. Det tror jeg ville være bedre. Men det er en, der hedder [Bernie Mayor], han kan det der, med at være imødekommende hele tiden (...) at slå ned på konflikter, for det kun skaber splid. Det synes jeg ikke, at man behøver.

Klavs, Ungecentret Aarhus

Den kulturelle kompetente organisation vil løse konflikter, som der kan opstå mellem de ansatte (NASW, 2015). Klavs' intention er på rette vej, idet den kulturelle kompetente også bør vise resiliens i mødet med personer i deres arbejde, som prøver at bevare en problematisk status quo. Mangel på evner til at inkorporerer begge partiers perspektiver, som Bernie Mayer (Olson, 2016) opfordrer til, kan ifølge Goffmans perspektiv reproducere en dialog, hvori brobygning er hindret af et clash og uvillighed til at uddanne hinanden.

Mødet mellem to verdener fortæller Chanette om i konteksten af en relation med en studiekammerat under et studieophold i USA i 90'erne.

Han var en meget, meget stor og høj og lidt tyk sort mand. Med lange negle og så en boblet afro. Og efter et halvt år, så sagde han 'du ved godt, jeg er gay, ikk?' (...) Efter det, så synes han egentlig, at det var spændende at kende den danske pige, som havde troldehår. Så gik han ud og lavede dragshow med 'I'm a Barbie girl' og så har jeg været med ham på nogle barer i USA (...) Og der vil jeg sige, at der så jeg en verden, som jeg ikke vidste eksisterede. Men det betyder, at den verden, jeg ser her inden for det der... Altså, jamen sådan er verden nu.

Chanette, Ungecentret Aarhus

Chanettes personlige positive oplevelser fra hendes ungdom har givet hende en direkte forståelse af ikke kun LGBT+ personens, men også den minoritetsetniske LGBT+ persons kulturelle kapital. Der findes særprægede sprog, en kultur og et normsæt, som afviger fra den heteronormative, binære kønsforståelse. Hendes habitus af den diverse LGBT+ miljøes kulturelle kapital kan hertil overføres til hendes kulturelle kapital. Hun kan anvende sin viden, attituder og evner i skabelsen af pålidelige relationer til hendes brugere baseret på en dybere forståelse af LGBT+ personers forskelligartede leveverden.

Rahat er selv nonbinær og bruger pronomenerne de/dem. Deres forståelse af LGBT+ personers kulturelle kapital kommer fra deres tilknyttede habitus.

Altså, for det første, i begyndelsen da jeg blev forbundet med dette miljø, der var noget med, at jeg altid ville arbejde for miljø. Og i Bangladesh er der så mange juridiske problemer. Så, det er derfor jeg arbejder med denne organisation, så jeg kan blive mere forbundet.

Rahat, Bandhu Social Welfare Society

Rahat vælger at tilblive en aktør-rolle i samspil med eksisterende rolle som del af målgruppen, så de selv kan føle sig tættere på sit fællesskab. Goffman kommer blandt andet ind over den moralske karriere; altså omhandlende tidspunktet på hvornår man opnår sit stigma, eller hvornår man forstår, at man har et stigma. Tidspunktet har stor indflydelse på, hvordan den stigmatiserede selv forholder sig til sit stigma. Der er altså forskel på, om man er fra barnsben af, er opvokset i en familie, som helhjertet accepterer ens LGBT+ identitet, om man oplever anerkendelse i en formativ alder eller om man lever en stor del af sit liv som stigmatiseret før man oplever anerkendelse. Deres moralske karriere har således for Rahat været et liv med indsigt i det at være LGBT+ identitet, og mere specifikt, som nonbinær i et binært samfund. Rahat deler hertil et indblik på hvordan de har forstået strategier, der skal bruges i demarginaliseringen, destigmatiseringen og afkriminaliseringen af LGBT+ personer i Bangladesh.

Vi skal være mere ressourcestærke og mere logisk. Og vi skal vise flere færdigheder. Så, hvis jeg gerne vil have mine rettigheder tilbage, du ved at i Bangladesh, er LGBTQ miljøet ulovligt under paragraf 377. Og hvad jeg siger, er at hvis jeg kæmper for mine rettigheder, bliver jeg nødt til at vise min logik og jeg skal være mere transparent omkring hvorfor jeg gør det her. Og hvad er mit synspunkt? Vi skal gøre mere med de ressourcer, med for eksempel den juridiske proces og ikke vægte følelser højt.

Rahat, Bandhu Social Welfare Society

I Rahats indblik om den specifikke tilbørighed i samspillet med en kriminaliserende kontekst, nævnes der at arbejde med logik, ressourcer og mindre vægt på følelser. Goffmans kapitel om relationer til udgruppen beskriver hvordan den stigmatiserede ikke bør føle bitterhed, vrede eller selvmedlidenhed, lig med hvad Rahat føler. Den stigmatiserede og hertil fortalere for den stigmatiserede, heri Rahat, Sadia og Shahanaj, bør forstå, i henhold til Goffmans ideologi, at de *normale* vil intet ondt, men i virkelighed besidder ignorance (Goffman, 1963, s. 156). Til dette har aktøren en mulighed for at hjælpe den såkaldte normale på en taktfuld måde at opføre sig pænt og uddanne dem om, hvordan den stigmatiserede er et ganske almindeligt menneske på samme vis som de såkaldte normale. Eskalerende konflikt kan derimod, som Klavs nævnte om hans splid med en kollega, ikke føre til noget produktivt. Rahat har hertil en dyb forståelse for hvilke metoder, der er behov for, i forsøget på at bekæmpe civilsamfundets stigmatisering og marginalisering af LGBT+ personer.

Klavs synes, at Ungecentret kunne gøre sig nytte af at lægge sig ydmygt ned, og se hvordan de unge faktisk har meget vind med sig, som resten af samfundet ikke kan se.

Jeg kunne godt tænke mig, at vi ikke havde så meget fokus på, hvad de skulle lære, men hellere have fokus på hvad er det, vi skal lære om dem? Altså skabe et andet narrativ om, at det ikke er forkert. Jeg tror det er Hartmut Rosa, en tysk sociolog. Han har skrevet om resonans. At de unge, som har problemer - i stedet for, at man ser det som et problem, så gør de oprør mod det vi har. De kan ikke forstå, at i virkeligheden, så er det dem, der er de progressive, og vi andre, vi er sådan nogle reaktionære nogle. Og det synes jeg er et meget godt perspektiv, at i stedet for at se dem som om, de skal lære at passe ind, så skal vi lære, at de kan noget, som måske vi kunne drage nytte af.

Klavs, Ungecentret Aarhus

Klavs giver et fornyet billede på, hvordan de ikke-stigmatiserede og stigmatiserede interagerer med hinanden, hvori de stigmatiserede er de klogere, de mere indsigtsfulde og de progressive. Hartmut Rosa er optaget med en accelererende verden, hvad enten det er teknologi, det sociale eller tidsrummet. Rosas perspektiv på resonans, altså subjektets forhold til verdenen, præsenterer hvordan minoriteters resistens til konformitet og vedligeholdelse af en unik kulturel identitet kan bidrage til afvisning af fremmed- og andetgørelse i det længere løb (Celikates, Lijster, & Rosa, 2019)

Delkonklusion

Temaet 'brobygning' er forankret i informanternes forståelse af hvordan LGBT+ rettigheder kan sikres i menneskers møde med hinanden via dialog og vidensdeling. Tema 5 forbinder det sociale arbejde med omverdenen.

DISKUSSION

RESULTATER

De fem konceptualiserede temaer er **1)** 'tryghed i fællesskabet', **2)** 'ressourcer', **3)** 'sprogbrug', **4)** 'multidimensionalitet og repræsentation' og **5)** 'brobyggeri'. De portrætterer en flersidet position for socialarbejdere i mødet med LGBT+ personer i henholdsvis Danmark og Bangladesh.

Det mest fremtrædende tema er **Tema 4) 'multidimensionalitet og repræsentation'**. Informanter rapporterede i hver deres nationale rum en væsentlig anderledes kulturel kontekst for deres brugere, mens der samtidig var få ligheder i tilgange til støtte af LGBT+ personer. I den danske kontekst illustreres multidimensionalitet i led med informanternes kulturelle kompetence i mødet med en bruger af anden etnisk baggrund end dansk. Nogle af deres LGBT+ brugere kommer fra konservative og/eller muslimske familier, hvortil at de risikerer afsløring, når de viser sig i LGBT+ relaterede rum som Ungecentret. Mens der italesættes, at nye kulturer kan katalysere samtaler mellem LGBT+ personer, sætter informanterne tryk på, at det ikke behøver at være det centrale diskussionsemne i henhold til deres brugeres selvbestemmelse. Repræsentation i den danske kontekst er illustreret i informanternes ønske om at se mere diversitet i skoler, samt Ungecentrets stab, således at unge LGBT+ personer har nogen at spejle sig i. I den bangladeshiske kontekst illustreres multidimensionalitet i

LGBT+ personers vedvarede sociokulturelle og lovmæssige problemer med pengestridigheder, ejendomsstridigheder og adgang til uddannelse. Til dette arbejdes der ihærdigt i den bangladeshiske sociale arbejde med at mægle familiestridigheder, opretholdelsen af deres brugeres kulturelle kapital i opsøgende arbejde til deres lokalmiljøer. Hertil arbejdes der med flere dimensioner af LGBT+ personens væren i Bangladesh. Repræsentation er for informanter i Bandhu bundet i mangel på anerkendelse af alle andre LGBT+ identiteter end transkønnede kvinder. I ly af en lov om officiel registrering, viser det bangladeshiske sociale arbejde et ekskluderende syn på andre, især transkønnede mænd. Transkønnede mænd har ifølge informanterne ikke anerkendelsen og dermed færdighederne til at skabe et fællesskab, som de transkønnede kvinder har formået.

Andre konceptualiseringer er **Tema 1) 'Tryghed i fællesskabet'**. Tryghed i fællesskabet er forstået i Ungecentret som værende opnået gennem værtskab i form af stabile tidsrammer og gæstfrihed i Onsdagssalonen, idet dette kan modvirke en ofte ustabil og ekskluderende verden fra det øvrige civilsamfund. Klavs arbejder med tryghed i fællesskabet ved at tage udgangspunkt i diskussionsemner, som hans brugere selv dikterer. Sadia, Shahanaj og Rahat arbejder med personer, der har oplevet stor mistrivsel som ekstremt stigmatiseret gruppe, og derfor er de opmærksomme på deres brugeres skrøbelighed og overlevelsesmekanismer. I både Ungecentret og Bandhu er der fokus på at rådgive med formålet, at brugerne selv kan rådgive sig selv i tiden og rummet uden for den organisatoriske støtte. I alle informanternes dialogrum er der fokus på kommunikation og empati.

Tema 2 'Ressourcer' illustrerer fra Ungecentret, informanternes henblik på en ressourceorienteret tilgang til LGBT+ personers problematikker. Bandhus informanter viste fokus på ressourcer i deres arbejdslivsbalance. Både Ungecentret og Bandhu refererede til ressourcer gennem organisatorisk støtte til deres arbejde.

Tema 3 'Sprogbrug' blev tematiseret af et mønster af aktive problemstillinger i Ungecentrets informanternes brugermøde, som værende præget af inklusivt sprog som anerkendelse af en LGBT+ persons nye pronomen i lys af et kønsskifte. Hertil informanter fra Bandhu oplever terminologi i konteksten af organisationens offentlige præsentation, som direkte påvirket af LGBT+ diskursen i samfundet og regeringens krav om LGBT+ diskurs og som essentiel i beskyttelse af organisationen.

Tema 5 'Brobygning' som tema oplyser om informanternes forståelse af, hvordan de bedst kunne lære fra deres LGBT+ brugere og formå at bygge broer, hvis ikke allerede del af miljøet, som Rahat er, samt hvorledes informanterne kan bygge en bro til det offentlige forum i forhold til LGBT+ rettigheder.

SVAGHEDER OG STYRKER

Specialets to informantgrupper repræsenterer to forskellige organisatoriske kontekster. Ungecentret repræsenterer en kommunal indsats, som ikke håndterer juridiske sager og møder primært unge op til 30 år i et rum, der ikke inddrager deres netværk uden for Ungecentret. Bandhu er en privat NGO, som er afhængig af donorer og arbejdet er med LGBT+ personer i varierende aldre i deres lokalmiljø, hvortil familien og naboer kan blive inddraget i dialog eller mægling af juridiske sager. Derudover er interviewet med Ungecentret udført fysisk, hvortil interviewet et Bandhu er udført over Zoom, som hindrede overførslen af lyd og ikke-verbal kommunikation som kropssprog, der kunne bidrage til en mere interaktiv dialog.

Styrken i specialet er det underrepræsenterede komparative blik på en dansk kontra bangladeshisk kultur. Denne undersøgelse komplementerer den eksisterende tværnationale komparative forskning i det sociale arbejde om prioritet af homoseksuelles rettigheder over biseksuelle, transpersoner og queer personer i fem lande (Moreno, et al., 2020), religiøsitet i mødet med LGBT+ personer på tværs af 25 lande (Westwood, 2022) og behov for kulturel kompetent praksis i det sociale arbejde med LGBT+ personer i syv lande (Baiocco, et al., 2021).

KONKLUSION

Dette speciale er blevet udarbejdet med målet om at udforske socialarbejderes tilgange til mødet med LGBT+ brugere i en tværnational komparativ kontekst mellem Danmark og Bangladesh. Problemformuleringen lyder på at undersøge udfordringer for socialarbejdere i deres brugermøde, ligheder og forskelle mellem tilgange og alternative initiativer.

I led med **underspørgsmål 1** er socialarbejdere i Danmark udfordret af LGBT+ personers villighed til at være i fællesskab, men uden evnerne til samvær. Minoritetsetniske brugere risikerer konflikter fra konservative familiemedlemmer, hvis spottet i LGBT+ relaterede rum, og de danske socialarbejdere skal være yderligere opmærksom på disses sikkerhed. Derudover er danske socialarbejdere også udfordret af et heteronormativt dansk dagligsprog indlejret i deres vaner. Socialarbejdere i Bangladesh er udfordret af deres brugeres alvorlige mistrivsel og intens stigmatisering. Derudover er de også udfordret af mangel på ressourcer til egen mental sundhedsrådgivning i en arbejdslivsbalance uden megen tid til privatliv. Fokus er på et fællesskab blandt transkønnede mænd, som oplever hårdere stigmatisering end transkønnede kvinder, ifølge socialarbejdernes forståelse.

I led med **underspørgsmål 2** adskiller danske og bangladeshiske socialarbejdere fra hinanden i, at der er en stort fokus på korrekt brug af pronomener i den danske kontekst, som socialarbejdere forstår som en relevant faktor i deres brugeres anerkendelse. Dette kontra ingen fokus på pronomener i den bangladeshiske kontekst, men her hellere inklusion af andre LGBT+ identiteter end transkønnede kvinder og skabelse af mere årvågenhed blandt det øvrige samfund. De danske socialarbejdere investerer ressourcer i at skabe trygge og stabile fællesskaber, som bruger kreativitet, fællesspisning, generelle diskussionsemner udover LGBT+, etnisk baggrund og politik, og oplæg som dyrkelse af deres brugeres evner i samhandling i det offentlige rum. De bangladeshiske socialarbejdere understreger kommunikation og et lyttende øre i brugermødet og vægter ligeledes brugernes tryghed i fællesskaber. Hvortil de danske socialarbejdere tager et ressource-orienteret tilgang ved at sætte brugerens selvbestemmelse i centrum, er de bangladeshiske socialarbejderes fokus på, hvordan deres brugeres selvbestemmelse er blevet taget fra dem i kontekster af hadforbrydelser, familieudstødelse og mangel på beskyttelse i lovgivningen. Tilgange til støtte af deres brugere i disse slags mistrivsel er, altid at være ledig på mobilen, medvirke som mægler i stridigheder og opretholde deres organisations rygte for således ikke at risikere kriminalisering.

I led med **underspørgsmål 3** kan de bangladeshiske socialarbejdere tage initiativ til at skabe en dialog på deres arbejdsplads om en mulighed for mental sundhedsrådgivning for at rodfæste deres robusthed i brugermødet med LGBT+ personer. Den danske og bangladeshiske kontekst mødes på ét punkt: den konservative og/eller muslimske baggrund af LGBT+ personen. Praksisbaseret viden om det bangladeshiske sociale arbejde med LGBT+ personer i en konservativ, religiøse og patriarkalske kultur kan bidrage væsentligt til en dybdegående tilgang af den danske kulturelle kompetente socialarbejder til minoritetsetniske LGBT+ personer i mistrivsel.

I led med **problemformuleringen** understøtter specialet hertil, at aktører i socialt arbejde effektivt kan støtte LGBT+ personer i mistrivsel ved de danske socialarbejders inkorporering af træning i kulturel kompetence og praksis-baseret viden fra andre kulturer, således at der er adresseret et samspil af varierende identitetskategorier og ved de bangladeshiske socialarbejders inkorporering af bedre organisatorisk støtte til dem selv og omfattende vidensdeling til civilsamfundets medlemmer, der konformerer til en anti-LGBT+ diskurs og holdning.

Selvom datasættet illustrerede to forskellige kulturelle kontekster med to forskellige organisatoriske fundamenter, var der tilfælde af universel viden om udsathed, fællesskaber og empati i det sociale arbejde. Her repræsenterer specialets resultater, at det sociale arbejde med LGBT+ personer er funderet i individets rettigheder og fællesskabets tryghed. For et mere kontekstualiseret, tvær-nationalt, komparativt blik på det sociale arbejde med LGBT+ personer, foreslår dette speciale, at fremtidig forskning er udført med informantgrupper, som deler lighed med hinandens organisatoriske fundament, som for eksempel to NGO'er eller to kommunale indsatser i hvert sit land. Dette kan give muligheden for forskeren at isolere og undersøge det sociale arbejdes brugermøde med LGBT+ personer ledsaget af skarpere fokus på den lovmæssige kontekst, fremfor på den organisatoriske kontekst.

REFERENCER

- Ahmad, M. M. (Juli 2001). The Personal and Professional Problems of Field Workers of NGOs in Bangladesh. *Asia-Pacific Journal of Rural Development*, 1(1), s. 40-64.
doi:<https://doi.org/10.1177/1018529120010104>
- Alam, P., & Marston, C. (2023). 'Bending' against straightening devices: queer lived experiences of sexuality and sexual health in Bangladesh. *BMC Public Health*, 23(173), s. 1-13.
- Aljazeera. (30. November 2021). *Bangladesh town elects country's first transgender mayor*. Hentet fra Aljazeera: <https://www.aljazeera.com/news/2021/11/30/bangladesh-town-elects-first-transgender-mayor-lgbtq>
- Anderson, K. (Juli 2014). The Resilience of the LGBT Communities in Denmark, the United States, and Russia through the past 50 years: A Comparative Analysis. *Arts & Humanities*, 3(13).
- Anjum, H., Tamanna, R., Reza, S., Kamol, S., & Khan, T. A. (Juni 2021). Ensuring Human Rights for the Gender Diverse Population in Bangladesh: The Protection Perspectives. *Beijing Law Review*, 12(2), s. 342-378.
- Baiocco, R., Pezzella, A., Pistella, J., Kouta, C., Rousou, E., Perez, P. R., . . . Papadopoulos, I. (2021). LGBT+ Training Needs for Health and Social Care Professionals: A Cross-Cultural Comparison Among Seven European Countries. *Sexuality Research and Social Policy*.
doi:10.1007/s13178-020-00521-2
- Bandhu Social Welfare Society. (2016). Increasing Access to Justice for Gender Diverse Populations in Bangladesh. USA. Hentet fra <https://www.bandhu-bd.org/wp-content/uploads/2013/12/Increasing-Access-to-Justice-for-Gender-Diverse-Populations-in-Bangladesh.pdf>
- Bandhu Social Welfare Society. (2022). *Annual report 2022*. Bandhu Social Welfare Society.
- Bayrakdar, S., & King, A. (2023). LGBT discrimination harassment and violence in Germany, Portugal and the UK: A quantitative comparative approach. *Current Sociology*, 71(1), s. 152-172. doi:10.1177/001139212111039271
- BBC. (9. Marts 2021). *Bangladesh's first transgender news reader makes debut*. Hentet fra BBC: <https://www.bbc.com/news/world-asia-56332730>
- Bourdieu, P. (1994). *Pierre Bourdieu: Centrale tekster inden for sociologi og kulturteori*. (S. Callewaert, M. Munk, M. Nørholm, & K. A. Petersen, Ovs.) Akademisk Forlag.
- Braun, V., & Victoria, C. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), s. 77-101. doi:<https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Brügger, N., & Vigsø, O. (2002). *Strukturalisme*. Roskilde Universitetsforlag.
- Celikates, R., Lijster, T., & Rosa, H. (2019). Beyond the Echo-chamber: An Interview with Hartmut Rosa on Resonance and Alienation. *Journal for Contemporary Philosophy*, 39(1), s. 64-78.
- Chak, A. (7. December 2015). *Beyond 'he' and 'she': The rise of non-binary pronouns*. Hentet fra British Broadcasting Corporation: <https://www.bbc.com/news/magazine-34901704>

- Chaney, P., Sabur, S., & Sahoo, S. (2020). Civil Society Organisations and LGBT+ Rights in Bangladesh: A Critical Analysis. *Journal of South Asian Development*, 15(2), s. 184-208. doi:10.1177/0973174120950512
- Christensen, A. G., Nielsen, A. G., Svaneberg, J. G., & Skovlund, M. (u.d.). *Danmark; et LGBT+ paradis?* RUC.
- Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. *University of Chicago Legal Forum*.
- Crotty, M. (1998). *The Foundations of Social Research: Meaning and Perspective in the Research Process*. Routledge.
- Danneskiold-Samsøe, S., Mørck, Y., & Sørensen, B. W. (2019). *Æresrelateret social kontrol: Teori og praksis i socialt arbejde*. Akademisk Forlag.
- Dansk Socialrådgiverforening. (2018). *Socialrådgivernes Psykiske Arbejdsmiljø*. Hentet fra <https://socialraadgiverne.dk/wp-content/uploads/2019/04/2019-03-18-SocialraadgivernesPsykiskeArbejdsmiljoe-COWI-rapport-V2.pdf>
- Egede, S. J., Fouchard, J., Frisch, M., & Graugaard, C. (2019). *Danske LGBT-personers møde med almen praksis - udfordringer og muligheder*. Aalborg Universitet.
- Eskjær, M. F., & Stidsen, S. (2017). *Bangladesh: Udvikling i en globaliseret verden*. Roskilde Universitetsforlag.
- Esmark, A., Laustsen, C. B., & Åkerstrøm, N. (2005). *Socialkonstruktivistiske analysestrategier*. Roskilde Universitetsforlag.
- Fallof, M. A., & Larsen, L. (2018). Alle mennesker har ressourcer. I A. M. Nissen, A. M. Fallof, & P. Ringø, *Menneskesyn i socialt arbejde* (s. 77-98). Akademisk Forlag.
- Fouchard, J. (u.å.). *Din LGBT-venlige praksis: Det gode møde mellem LGBT-patienter og almen praksis*. Sundhedsstyrelsen.
- FRA - European Union Agency for Fundamental Rights. (2020). *A long way to go for LGBTI equality*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Frisch, M., Moseholm, E., Andersson, M., Andresen, J. B., & Graugaard, C. (2019). *Sex i Danmark: Nøgletal fra Projekt SEXUS*. Statens Serum Institut.
- Følner, B., Goor, A. H., & Hansen, A.-M. (2022). *Nydanske LGBT+ personers levevilkår og støttebehov*. København: Als Research.
- Følner, B., Kalmark, L. M., & Aagesen, K. (2020). *Undersøgelse af udfordringer og stigma i forhold til at have LGBTI-identitet i Danmark*. København: Als Research .
- Goffman, E. (1963). *Stigma: Om afvigerens sociale identitet* (2 udg.). (B. Gooseman, Ovs.) Samfundslitteratur.
- Greve, J., Østergaard, S. V., Andersen, M., & Thomsen, M. K. (2022). *Kortlægning af homo- og biseksuelles samt transpersoners levevilkår og samfundsdeltagelse*. København: VIVE.
- Grønnemose-Wilhelm, N., & Wisti, P. (2015). *LGBT++ Brugerinvolveringer i differentieringer af udsatte situationer*.

- Habib, T. (2012). A Long Journey towards Social Inclusion: Initiatives of Social Workers for Hijra Population in Bangladesh. Gothenburg, Sverige. Hentet fra <https://core.ac.uk/download/pdf/16336191.pdf>
- Harder, M., & Nissen, M. A. (2015). *Socialt arbejde i en foranderlig verden*. København: Akademisk Forlag.
- Hilden, M. (28. Februar 2023). *Transkønnethed (kønsinkongruens)*. Hentet fra Sundhed.
- Hossain, A. (2017). The paradox of recognition: hijra, third gender and sexual rights in Bangladesh. *Culture, Health and Sexuality*, 19(12), s. 1418-1431.
- Hossain, A. (2019). Section 377, same-sex sexualities and the struggle for sexual rights in Bangladesh. *Australian Journal of Asian Law*, 20(1), s. 115-126.
- Hossain, I. M., & Ferdous, G. K. (2020). Social Exclusion of Transgender People in Bangladesh: Implication for Social Work Practice. *Social Work and Sustainable Social Development*, s. 89-109.
- Hossain, M. I., & Mathbor, G. M. (2014). Social Work Practice for Social Development in Bangladesh. *Asian Social Work and Policy Review*, 8, s. 123-137.
- HRW - Human Rights Watch. (19. Januar 2018). *Bangladesh: Transgender: Men Fear for Their Safety*. Hentet fra Human Rights Watch: <https://www.hrw.org/news/2018/01/19/bangladesh-transgender-men-fear-their-safety>
- HRW - Human Rights Watch. (2022). *Maps of anti-LGBT Laws Country by Country*. Hentet fra HRW: https://features.hrw.org/features/features/lgbt_laws/
- Hviid, S., Kielsholm-Ribalaygua, V., Fabricius, S. W., & Gravesen, I. D. (2014). *Dobbeltliv: En rapport om baggrunden for og konsekvenserne af at elve et dobbeltliv for unge med æresrelaterede problemer*. København: Etnisk Ung - LOKK.
- Hämäläinen, J. (2013). Comparative research in social work: methodological considerations using the 'diachronic-synchronic' distinction in linguistics. *European Journal of Social Work*, 17(2).
- IDLO - International Development Law Organization. (2012). *Assessing the Capacity of National Rights Institutions in South Asia to Address Discrimination and Human Rights Relating to HIV, Sexual Orientation and Gender Identity*. United Nations Development Programme. Hentet fra https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/asia_pacific_rbp/rbp-hhd-2013-NHRI-Background-Brief-Bangladesh.pdf
- IFSW. (22. Februar 2021). *IFSW Rights Commission Highlight Concerns for LGBTI People*. Hentet fra International Federation of Social Workers: <https://www.ifsw.org/ifsw-rights-commission-highlight-concerns-for-lgbtqi-people/>
- ILGA-Europe. (2022). *Rainbow Map*. Hentet fra Rainbow Europe: <https://www.rainbow-europe.org>
- Ipsos. (2021). *LGBT+ Pride 2021 Global Survey*. Ipsos.
- Johansen, K. B., Laursen, B., & Juel, K. (2015). *LGBT-sundhed: Helbred og trivsel blandt lesbiske, bøsere, biseksuelle og transpersoner*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Juhl, M. (December 2017). Social kontrol med minoritetsetniske unges seksualitet. *Speciale på kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde*. København: Aalborg Universitet.

- Jönsson, J. H. (2014). *Localised Globalities and Social Work: Contemporary Challenges*. Östersund, Sverige. Hentet fra <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:705444/FULLTEXT01.pdf>
- Khawaja, I. (2022). Minoritetsstress- begrebet, dets anvendelighed og potentiale. *Kvinder, Køn og Forskning*.
- Lewis, D., & Hossain, N. (25. Oktober 201). *Bangladesh's NGOs at 50: a conversation between David Lewis and Naomi Hossain*. Hentet fra The London School of Economics and Science: <https://blogs.lse.ac.uk/internationaldevelopment/2021/10/25/bangladeshs-ngos-at-50-a-conversation-between-david-lewis-and-naomi-hossain/>
- LGBT Danmark & LGBT+ Ungdom. (2021). *Stop diskrimination i skolen*.
- LGBT+ . (u.å.). *LGBT+ Historie*. Hentet fra LGBT: <https://lgbt.dk/lgbt-historie/>
- LGBT+ Danmark. (u.d.). *Ordbog*. Hentet fra LGBT+ Danmark: <https://lgbt.dk/ordbog/>
- Lyons, K. (2017). Opportunities and challenges of a global profession: an international perspective. I A. Bartley, & L. Beddoe, *Transnational Social Work: Opportunities and Challenges of a Global Profession* (s. 19-34). Bristol University Press.
- Macdonald, G. (April 2021). Understanding the Lives of Bangladesh's LGBTI Community. *Women's Political Leadership and Gender Equality*.
- Maddock, A. (2023). The Relationships between Stress, Burnout, Mental Health and Well-Being in Social Workers. *The British Journal of Social Work*.
doi:<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcad232>
- Mahajne, I., Alhuzail, N. A., & Bar-on, A. (2021). Arab Muslim social workers between the Sharia and Western interventions and their coping mechanisms. *Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought*, 40(4), s. 459-474.
- Miljø- og Fødevarerministeriet. (2020). *Gennemgang af lovgivning på LGBTI-området*. Ligestillingsafdelingen.
- Moreno, A., Ardila, R., Zervoulis, K., Nel, J. A., Light, E., & Chamberland, L. (September 2020). Cross-cultural perspectives of LGBTQ psychology from five different countries: current state and recommendations. *Psychology & Sexuality*, 11(1), s. 5-31.
doi:10.1080/19419899.2019.1658125
- Mørck, Y. (2019). Minoritetsetniske lesbiske i et intersektionelt intimt medborgerskabsperspektiv. *Dansk Sociologi*, 2(30), s. 58-73.
- Nafiu, R. F. (5. Marts 2021). *Tashnuva Anan becomes Bangladesh's first transgender news anchor*. Hentet fra Dhaka Tribune: <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/240295/tashnuva-anan-becomes-bangladesh-s-first>
- NASW - National Association of Social Workers. (2015). *Standards and Indicators for Cultural Competence in Social Work Practice*. National Association of Social Workers. Hentet fra <https://www.socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=PonPTDEBrn4%3D&portalid=0>
- Nielsen, E. N., Haubjerg, M., Mikkelsen, M. D., & Hermansen, S. L. (2012). Bourdieu. I N. E. Nielsen, M. A. Guul, & A. S. Andersen, *Teori i socialfaglig praksis* (s. 57-76). VIASYSTIME.

- Nothdurfter, U., & Nagy, A. (2017). Yet another minority issue or good news for all? Approaching LGBT issues in European social work education. *European Journal of Social Work*, 20(3), s. 374-386. doi:10.1080/13691457.2017.1314933
- Nyegaard, N. (2020). Wilhelm Von Rosen og Dansk homoseksualitetshistorie. *Tidsskrift for historie*, s. 183-188.
- Olson, K. B. (Julil 2016). Book Review: The Conflict Paradox: Seven Dilemmas at the Core of Disputes by Bernie Mayer. *Fam. Ct. Rev.*
- Plummer, K. (2001). The Square of Intimate Citizenship: Some Preliminary Proposals. *Citizenship Studies*, 5(3), s. 237-253.
- RED Center mod æresrelaterede konflikter. (2022). *Årsberetning 2021*. Kolofon.
- Sexual Rights Initiative. (2009). *Report on Bangladesh - 4th Round of the Universal Periodic Review*. Hentet fra https://www.ohchr.org/sites/default/files/lib-docs/HRBodies/UPR/Documents/Session4/BD/SRI_BGD_UPR_S4_2009_SexualRightsInitiative_JOINT_upr.pdf
- Shardlow, S. M., & Hämäläinen, J. (2015). *Comparative social work*. doi:10.1093/OBO/9780195389678-0193
- Sullivan, G. B. (September 2002). Reflexivity and Subjectivity in Qualitative Research: The Utility of a Wittgensteinian Framework. *Forum Qualitative Sozialforschung*, 3(3).
- Sultana, N. (2011). The early development of social work: A comparison between the West and Bangladesh, a South Asian developing country. *International Social Work*, 55(6).
- Talbot, I. (2016). *A History of Modern South Asia: Politics, States, Diasporas*. Yale University Press.
- The Daily Star. (18. Februar 2020). *Gender-diverse Population: 98pc face stigma, harassment: report*. Hentet fra The Daily Star: <https://www.thedailystar.net/city/news/gender-diverse-population-98pc-face-stigma-harassment-report-1869622>
- Transportministeriet. (2022). *Plads til forskellighed i fællesskabet*.
- United Nations Development Programme. (2012). *Lost in Transition: Transgender People, Rights and HIV Vulnerability in the Asia-Pacific Region*. Bangkok: United Nations Development Programme.
- van Den Berg, N., & Crisp, C. (Juni 2004). Defining Culturally Competent Practice with Sexual Minorities. *Journal of Social Work Education*, 49(2), s. 221-238. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10437797.2004.10778491>
- Wareham, J. (30. December 2019). *Should You Put Pronouns In Email Signatures And Social Media Bios?* Hentet fra Forbes: <https://www.forbes.com/sites/jamiewareham/2020/12/30/should-you-put-pronouns-in-email-signatures-and-social-media-bios/>
- Wareham, J. (7. April 2023). *New Maps Show Where It's Illegal To Be LGBTQ In 2023*. Hentet fra Forbes: <https://www.forbes.com/sites/jamiewareham/2023/04/07/new-maps-show-where-its-illegal-to-be-lgbtq-in-2023/?sh=43df28217eaa>
- Westwood, S. (Marts 2022). Religious-based negative attitudes towards LGBTQ people among healthcare, social care and social work students and professionals: A review of the international literature. *Health and Social Care Community*. doi:10.1111/hsc.13812

- Worthen, M. G., Lingardi, V., & Caristo, C. (2017). The Roles of Politics, Feminism, and Religion in Attitudes Toward LGBT Individuals: A Cross-Cultural Study of College Students in the USA, Italy, and Spain. *Sex Res Soc Policy*, 14, s. 241-258.
- Aamundsen, I. (23. Marts 2018). *The ruins of Bangladesh's LGBT community*. Hentet fra East Asia Forum: <https://www.cmi.no/publications/6489-the-ruins-of-bangladeshs-lgbt-community>
- Aarhus Kommune. (u.d.). *Ungecentret Skanderborgvej*. Hentet fra Aarhus Kommune: <https://aarhus.dk/om-kommunen/sociale-forhold-og-beskaeftigelse/organisation/unge-job-og-uddannelse/ungecentret-skanderborgvej/>

BILAG A: SAMTYKKEERKLÆRING PÅ ENGELSK**AALBORG UNIVERSITET****DECLARATION OF CONSENT**

Aalborg University (AAU) is the data controller in connection with this research.

We ask for your consent to process your personal data. The purpose of the processing is to study the social work within the LGBT+ community in

Bangladesh in regard to the dissertation of the student researcher, Mohona Bhuyan, for their master's degree in Social Work at Aalborg University in Denmark.

By signing this declaration, you consent to let us:

- ✓ Process your personal data.
- ✓ Publish the results in the Digital Project Library at Aalborg University.
- ✓ Reuse the data in the research of social work within the LGBT+ community in Bangladesh in a period of 3 months after your consent.
- ✓ Disclose your data to Aalborg University.

The data will be stored securely, and we will use the data solely for the above purpose.

You always have the right to revoke your consent. If you wish to revoke your consent later on, you can send an email to Mohona Bhuyan at mbhuya21@student.aau.dk.

How we process your data**We are the data controller:**

Aalborg University

Fredrik Bajers Vej
7K

DK-9220 Aalborg

CVR no. 2910238

The purpose of processing your data:

The purpose of the processing is to study the social work within the LGBT+ community in Bangladesh in regard to the dissertation of the student researcher, Mohona Bhuyan, for their master's degree in Social Work at Aalborg University in Denmark.

We process the following personal data:

☒ General personal data (see Article 6(1) (a))

(E.g. name, address, email, age, self-published data etc.)

How we store your data

We will store your personal data for as long as necessary for the data processing purpose for which we are obtaining your consent and in accordance with the applicable legislation. We will then erase your personal data.

Your rights:

When we process your personal data, you have several rights under the General Data Protection Regulation. For example, you have a right to erasure and a right to data portability.

In certain cases, you have a right of access, a right to rectification, a right to restriction of processing and a right to object to our processing of the personal data in question.

Be aware that you cannot withdraw your consent with retroactive effect.

Under the General Data Protection Regulation, you are entitled to receive a series of information. You can read more about your rights in our privacy policy, which you will find here: [https:// www. en. aau. dk/privacy -policy-cookies](https://www.en.aau.dk/privacy-policy-cookies)

AAU's Data Protection Officer

If you have general questions about your rights, you can contact our Data Protection Officer Niels Vase at dpo@aau.dk.

Do you want to complain?

We must and will always comply with the rules. If you believe that we do not meet our responsibility or that we do not process your data according to the rules, you may lodge a complaint with the Danish Data Protection Agency at dt@datatilsynet.dk.

However, we encourage you also to contact the student researcher, Mohona Bhuyan, as they want to do their utmost to accommodate your complaint.

Best regards,

Mohona Bhuyan

Master's student

Mbhuya21@student.aau.dk

Aalborg University, 9220 Aalborg, CVR no. 2910238

Your signature

I hereby consent to AAU processing my data in accordance with the above purpose and information.

Date:

Name:

Signature

BILAG B: SAMTYKKEERKLÆRING PÅ DANSK**AALBORG UNIVERSITET**

SAMTYKKEERKLÆRING OG

OPLYSNINGSBILAG

Aalborg Universitet (AAU) er dataansvarlig i forbindelse med min forskning.

Jeg beder om dit samtykke til at deltage i mit forskningsprojekt. Formålet med behandlingen er at undersøge det sociale arbejde med LGBT+ personer i forbindelse med mit speciale på 4. semester på min kandidat i Socialt Arbejde på Aalborg Universitet.

Ved at underskrive denne erklæring, giver du samtykke til, at jeg må:

- Offentliggøre mine resultater på Det Digitale Projektbibliotek hos Aalborg Universitet.
- Genbruge oplysningerne i min forskning inden for det sociale arbejde med LGBT+ personer i op til 3 måneder efter dit samtykke.
- Videregive dine oplysninger til Aalborg Universitet.

Oplysningerne bliver opbevaret sikkert, og jeg benytter dem alene til ovenstående formål.

Du har altid ret til at trække dit samtykke tilbage. Ønsker du at trække dit samtykke tilbage, kan du sende en e-mail til forskeren, skrevet nederst.

Persondataforordningen giver dig ret til at få en række oplysninger, som du finder herunder.

Sådan behandler jeg dine data**Jeg er dataansvarlig:**

Aalborg Universitet, Fredrik Bajers Vej 7K, 9220 Aalborg Ø, Cvr. nr. 2910238

Formålet med at behandle dine oplysninger: At indsamle data via en forskningsundersøgelse af det sociale arbejde med LGBT+ personer.

Jeg behandler disse personoplysninger

☐ Almindelige personoplysninger (jf. art. 6, stk. 1, litra a)

(Fx navn, adresse, e-mail, alder, selvoftentliggjorte data mv.)

Sådan opbevarer jeg dine oplysninger

Jeg opbevarer dine personoplysninger, så længe det er nødvendigt i forhold til formålet med at indhente dit samtykke og i henhold til gældende lovgivning. Herefter sletter/anonymiserer/arkiverer jeg dine personoplysninger.

Dine rettigheder

Når jeg behandler dine personoplysninger, har du ifølge databeskyttelsesforordningen flere rettigheder. Det betyder bl.a., at du har ret til sletning og dataportabilitet.

I visse tilfælde har du ret til indsigt, berigtigelse, begrænsning og til at gøre indsigelse mod min behandling af de omfattede personoplysninger.

Vær opmærksom på, at du ikke kan trække dit samtykke tilbage med tilbagevirkende kraft.

Du kan læse mere om dine rettigheder i vores privatlivspolitik, som du finder her: <https://www.aau.dk/om-cookies/>.

AAU's databeskyttelsesrådgiver

Har du generelle spørgsmål til dine rettigheder, kan du kontakte min databeskyttelsesrådgiver Niels Vase på dpo@aau.dk

Vil du klage?

Jeg skal, og vil, til enhver tid følge reglerne. Mener du, at jeg ikke lever op til mit ansvar, eller jeg ikke behandler dine oplysninger efter reglerne, kan du klage til Datatilsynet på dt@datatilsynet.dk.

Jeg opfordrer dig dog til også at kontakte mig, da jeg vil gøre, hvad jeg kan, for at imødekomme din klage.

Med venlig hilsen

Mohona Bhuyan

Kandidatstuderende

Mbhuya21@student.aau.dk

Aalborg Universitet, 9220 Aalborg, Cvr. nr. 2910238

Din underskrift

☐ (Sæt kryds)

Jeg giver hermed samtykke til at deltage i dette forskningsprojekt.

Dato:

Navn:

Underskrift